

KALENDARIUM
WAŻNIEJSZYCH
ROCZNIC I WYDARZEŃ

2025

Kalendarium ważniejszych rocznic i wydarzeń 2025

Rzeszów 2024

Opracowała:
Małgorzata Lis
Dział Instrukcyjno-Methodyczny
Wojewódzkiej i Miejskiej
Biblioteki Publicznej w Rzeszowie

WSTĘP

Kalendarium ważniejszych rocznic i wydarzeń 2025 zawiera istotne daty i wydarzenia zarówno o zasięgu ogólnokrajowym, jak i międzynarodowym, uwzględniając także polskie święta narodowe. Wydawnictwo obejmuje biogramy wybitnych postaci oraz rocznice związane z literaturą, kulturą, historią społeczną, ekonomią i polityką na skalę globalną i lokalną. Wśród nich znajdują się również kluczowe momenty w rozwoju nauki i technologii oraz wybitne osiągnięcia Polaków. Kalendarium uwzględnia rocznice celebrowane przez Sejm i Senat Rzeczypospolitej Polskiej, jak i te, które są promowane przez międzynarodowe organizacje, takie jak UNESCO, ONZ i UNICEF.

Wydawnictwo ma na celu służyć bibliotekom publicznym jako źródło inspiracji oraz pomoc w prowadzeniu działań informacyjnych, upowszechniania wiedzy i edukacji na szczeblu lokalnym. Kalendarium zostało podzielone na dwie główne części: pierwsza obejmuje wydarzenia o znaczeniu ogólnopolskim i międzynarodowym, natomiast druga część skupia się na postaciach z regionu Podkarpacia, które swoim życiem, twórczością i działalnością kształtowały lokalny rozwój, a niejednokrotnie przyczyniały się do tworzenia dziedzictwa kulturowego Polski i świata.

Uzupełnieniem niniejszej publikacji jest opracowane także w Dziale Instrukcyjno-Metodycznym WiMBP w Rzeszowie *Kalendarium wybranych rocznic literackich i wydarzeń w roku 2025 (do wykorzystania w bibliotekach dla dzieci)*.

SEJM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ ustanowił rok 2025:

- Rokiem **Olgi Boznańskiej**
- Rokiem **Franciszka Duszeński**
- Rokiem **Antoniego Słonimskiego**
- Rokiem **Generała Kazimierza Sosnkowskiego**
- Rokiem **Stefana Żeromskiego**
- Rokiem **Polskich Bohaterów z Katynia, Charkowa, Miednoje, Bykowni i innych miejsc**
- Rokiem **Milenium Koronacji Dwóch Pierwszych Królów w Gnieźnie**

SENAT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ ustanowił rok 2025:

- Rokiem **Wojciecha Jerzego Hasa**
- Rokiem **Władysława Stanisława Reymonta**
- Rokiem **Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej**
- Rokiem **ks. prof. Józefa Tischnera**
- Rokiem **Edukacji Zdrowotnej i Profilaktyki**

KALENDARIUM WAŻNIEJSZYCH ROCZNIC I WYDARZEŃ W 2025 ROKU

I. ROCZNICE I WYDARZENIA W POLSCE I NA ŚWIECIE

STYCZEŃ

1 I ŚWIATOWY DZIEŃ POKOJU

1 I DZIEŃ DOMENY PUBLICZNEJ

2 I 1920 Urodził się **ISAAC ASIMOV** (zm. 6 IV 1992), amerykański pisarz science fiction, popularyzator nauki, biochemik, czołowy twórca prozy fantastycznonaukowej, książek popularnonaukowych i powieści kryminalnych, opowiadań, m.in.: *Ja, robot*, *Świat robotów*.
105. rocznica urodzin

3 I 1875 Zmarł **PIERRE ATHANASE LAROUSSE** (ur. 23 X 1817), francuski pisarz, wydawca, leksykograf, gramatyk, założyciel księgarni i wydawnictwa Librairie Larousse et Boyer w Paryżu, działającego do dzisiaj.
150. rocznica śmierci

4 I ŚWIATOWY DZIEŃ BRAILLE’A

4 I 1960 Zmarł **ALBERT CAMUS** (ur. 7 XI 1913), francuski pisarz, dramaturg, publicysta, filozof i literaturoznawca, czołowy reprezentant egzystencjalizmu, autor powieści, m.in. *Obcy*, *Dżuma*, *Upadek*, esejów, m.in. *Mit Syzyfa*, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury w 1957 r.
65. rocznica śmierci

4 I 1965 Zmarł **THOMAS STEARNS ELIOT** (ur. 26 IX 1888), anglo-amerykański poeta, dramaturg, krytyk literacki, autor m.in. zbioru wierszy *Purfrock i inne spostrzeżenia*, poematów *Ziemia jałowa*, *Popielec*, dramatu poetyckiego *Morderstwo w katedrze*, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury w 1948 r.
60. rocznica śmierci

8 I 1935 Urodził się **ELVIS PRESLEY** (zm. 16 VIII 1977), amerykański piosenkarz i aktor, jedna z ważniejszych ikon popkultury XX w., często nazywany „Królem Rock and Rolla”, wykonawca światowych przebojów, m.in. *Love Me Tender*, *That’s All Right (Mama)*.
90. rocznica urodzin

- 9 | 1890 Urodził się **KAREL ČAPEK** (zm. 25 XII 1938), czeski prozaik, dramatopisarz i eseista, autor m.in. groteskowej powieści *Inwazja jaszczurów* oraz dramatów *Biała zaraza* i *Matka*.
135. rocznica urodzin
- 14 | 1770 Urodził się **ADAM JERZY CZARTORYSKI** (zm. 15 VII 1861), książę herbu własnego, pisarz, poeta, mecenas sztuki i kultury, polski mąż stanu, minister spraw zagranicznych Imperium Rosyjskiego, prezes Rządu Narodowego Królestwa Polskiego, założyciel politycznego obozu konserwatywno-liberalnego Hôtel Lambert.
255. rocznica urodzin
- 17 | 1985 Zmarł **LUDWIK BAZYŁOW** (ur. 14 IV 1915), polski historyk, badacz dziejów Europy Wschodniej, autor wielu publikacji książkowych poświęconych historii Rosji, m.in. *Dziejów Rosji 1801–1917*, *Historii powszechnej 1789–1918*.
40. rocznica śmierci
110. rocznica urodzin
- 17 | 1975 Urodził się **MICHAŁ WITKOWSKI**, pisarz, dziennikarz, debiutował zbiorem opowiadań *Copyright*, autor powieści, m.in. *Lubiewo*, *Fynf und cfancyś*, *Zbrodniarz i dziewczyna*, *Wiara. Autobiografia*.
50. rocznica urodzin
- 17 | 1600 Urodził się **PEDRO CALDERÓN DE LA BARCA** (zm. 25 V 1681), barokowy poeta i dramaturg hiszpański działający w hiszpańskim Złotym Wieku, autor licznych sztuk dramatycznych, z których najśłynniejsze to *Życie jest snem* i *Wielki teatr świata*.
425. rocznica urodzin
- 18 | 1940 Zmarł **KAZIMIERZ PRZERWA-TETMAJER** (ur. 12 II 1865), poeta, prozaik, dramaturg, publicysta, krytyk sztuki, jeden z najwybitniejszych poetów okresu Młodej Polski, autor m.in. tomów poezji, gawęd góralskich *Na skalnym Podhalu*.
85. rocznica śmierci
160. rocznica urodzin
- 19 | 1975 Zmarł **KAZIMIERZ WYKA** (ur. 19 III 1910), historyk i krytyk literatury, eseista, profesor UJ, badacz literatury romantyzmu i Młodej Polski, autor licznych dzieł, m.in. *Rzeczy wyobraźni*, *Modernizmu polskiego*.
50. rocznica śmierci
115. rocznica urodzin
- 20 | 2005 Zmarł **JAN NOWAK-JEZIORAŃSKI**, właśc. Zdzisław Jeziorański (ur. 2 X 1914), dziennikarz, pisarz i działacz polityczny, dyrektor Radia Wolna Europa, autor książek o tematyce politycznej, m.in. *Rozmów o Polsce* i niezliczonych audycji radiowych.
20. rocznica śmierci

- 20 I 1920 Urodził się **FEDERICO FELLINI** (zm. 31 X 1993), włoski reżyser i scenarzysta filmowy, czołowy przedstawiciel europejskiego kina autorskiego, otrzymał cztery Oscary: dla najlepszego filmu zagranicznego *La Strada*, *Noce Cabirii*, *Osiem i pół* oraz nagrodę honorową za całokształt twórczości.
105. rocznica urodzin
- 21 I 1950 Zmarł **GEORGE ORWELL**, właśc. Eric Arthur Blair (ur. 25 I 1903), angielski powieściopisarz i publicysta, korespondent wojenny BBC w czasie II wojny światowej, autor powieści, m.in. *Folwark zwierzęcy*, *Rok 1984*.
75. rocznica śmierci
- 23 I DZIEŃ PISMA RĘCZNEGO**
- 23 I 1905 Urodził się **KONSTANTY ILDEFONS GAŁCZYŃSKI** (zm. 6 XII 1953), poeta, prozaik, członek grupy Literackiej „Kwadryga”, autor m.in. tomu wierszy *Zaczarowana dorożka*, groteskowych miniatur satyrycznych Teatrzyk „Zielona Gęś”.
120. rocznica urodzin
- 24 I ŚWIATOWY DZIEŃ ŚRODKÓW MASOWEGO PRZEKAZU**
- 24 I 1920 Zmarł **AMADEO MODIGLIANI** (ur. 12 VII 1884), włoski malarz, rysownik i rzeźbiarz pochodzenia żydowskiego, autor rzeźb i obrazów nawiązujących do sztuki renesansu, których głównym motywem jest człowiek, autor słynnych portretów i aktów, m.in. *Portretu Jeanne Hébuterne*, *Aktu leżącego z rękami skrzyżowanymi pod głową*.
105. rocznica śmierci
- 24 I 1965 Zmarł **WINSTON LEONARD SPENCER CHURCHILL** (ur. 30 XI 1874), polityk brytyjski, mąż stanu, pisarz i historyk, malarz, dwukrotny premier Wielkiej Brytanii, autor książek głównie z zakresu historii, polityki i wojskowości oraz wspomnień *Druga wojna światowa*, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury w 1953 r.
60. rocznica śmierci
- 27 I 2010 Zmarł **J.D. SALINGER**, właśc. Jerome David Salinger (ur. 1 I 1919), amerykański pisarz, autor głośnej powieści *Buszujący w zbożu* oraz zbioru *Dziewięć opowiadań*.
15. rocznica śmierci
- 27 I MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ PAMIĘCI O OFIARACH HOLOKAUSTU**
- 28 I EUROPEJSKI DZIEŃ OCHRONY DANYCH OSOBOWYCH**
- 29 I 1720 Urodził się **FRANCISZEK BOHOMOLEC** (zm. 24 IV 1784), jezuita, komediopisarz, poeta i publicysta, współtwórca polskiego oświecenia, autor licznych komedii, m.in. *Małżeństwo z kalendarza*, *Nędza uszczęśliwiona*.
305. rocznica urodzin

29 I 1860 Urodził się **ANTON PAWŁOWICZ CZECHOW** (zm. 15 VII 1904), rosyjski nowelista i dramatopisarz, z zawodu lekarz, autor m.in. dramatów *Wujaszek Wania*, *Trzy siostry*, opowiadań *Śmierć urzędnika*, *Kameleon*.
165. rocznica urodzin

30 I 1850 Urodził się **ALEKSANDER GIERYMSKI**, właśc. Ignacy Aleksander Gierymski (zm. między 6 a 8 III 1901), malarz, przedstawiciel realizmu, prekursor polskiego impresjonizmu, luminista, rysownik, tworzył obrazy o tematyce i scenerii warszawskiej, m.in. *Żydówka sprzedająca owoce*, *Piaskarze*, oraz o tematyce chłopskiej *Trumna chłopska*, *Chłopiec niosący snop*.
175. rocznica urodzin

31 I 1985 Zmarł **JÓZEF MACKIEWICZ** (ur. 1 IV 1902), prozaik i publicysta, redaktor naczelny wileńskiego dziennika „Słowo”, autor publikacji i książek na temat zbrodni katyńskiej, m.in. *Katyń. Zbrodnia bez sądu i kary*, zbioru reportaży *Bunt rojstów*.
40. rocznica śmierci

31 I 1895 Urodził się **STANISŁAW MŁODOŻENIEC** (zm. 21 I 1959) poeta, prozaik, dramaturg, współtwórca futuryzmu, autor tomików poetyckich *Kreski i futureski*, *Futuro-gamy i futuro-pejzaże*.
130. rocznica urodzin

LUTY

2 II 1970 Zmarł **BERTRAND RUSSELL** (ur. 18 V 1872), brytyjski logik, matematyk, filozof i myśliciel, uważany za twórcę filozofii analitycznej, pisarz społeczny i polityczny, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury, autor m.in.: *Małżeństwa i moralności*, *Principia mathematica*.
55. rocznica śmierci

2 II 2000 Zmarł **JACEK JANCZARSKI** (ur. 27 II 1945), pisarz, dramaturg, satyryk i scenarzysta, twórca programów satyrycznych, m.in. *Kocham pana, panie Sułku*, autor scenariuszy filmów i seriali, m.in. *Zmiennicy*.
25. rocznica śmierci
80. rocznica urodzin

3 II 1735 Urodził się **IGNACY KRASICKI** (zm. 14 III 1801), poeta, powieściopisarz, publicysta, biskup warmiński, jeden z głównych przedstawicieli polskiego oświecenia, mistrz satyry i bajki, autor pierwszej polskiej powieści nowożytnej *Mikołaja Doświadczyńskiego przypadku*.
290. rocznica urodzin

4 II 1505 Urodził się **MIKOŁAJ REJ**, pseud. m.in. Ambroży Korczbok Rożek (zm. między 8 IX a 4 X 1569), poeta i prozaik renesansowy, autor m.in.: traktatu *Krótko*

rozprawa między trzema osobami, Panem, Wójtem a Plebanem, dzieła Wizerunek własny żywota człowieka poczciwego, zbioru fraszek Figliki.

520. rocznica urodzin

4 II ŚWIATOWY DZIEŃ WALKI Z RAKIEM

6 II 1915 Urodziła się **DANUTA SZ AFLARSKA** (zm. 19 II 2017), aktorka teatralna i filmowa, brała udział w powstaniu warszawskim, była najdłużej pracującą i żyjącą polską aktorką, zagrała w m.in.: *Zakazane piosenki, Skarb, Pożegnanie z Marią, Pora umierać.*

110. rocznica urodzin

7 II 1885 Urodził się **SINCLAIR LEWIS** (zm. 10 I 1951), amerykański powieściopisarz i nowelista, dramaturg, reporter i redaktor nowojorskich czasopism, autor m.in. powieści *Ulica główna, Babbit*, jako pierwszy Amerykanin został uhonorowany Nagrodą Nobla w dziedzinie literatury.

140. rocznica urodzin

8 I 1955 Urodził się **JOHN GRISHAM**, amerykański pisarz i prawnik, autor thrillerów prawniczych i kryminałów, m.in. *Firma, Klient, Kancelaria.*

70. rocznica urodzin

9 II 1940 Urodził się **JOHN MAXWELL COETZEE**, południowoafrykański pisarz mieszkający w Australii, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury w 2003 r., autor prozy psychologicznej, m.in. *Młodości, Chłopięcych lat.*

85. rocznica urodzin

10 II 1755 Zmarł **MONTESQUIEU CHARLES-LOUIS DE SECONDAT [MONTESKIUSZ]** (ur. 18 I 1669), francuski filozof, prawnik, wolnomularz i pisarz doby oświecenia, autor m.in. *Listów perskich* i dzieła *O duchu praw.*

270. rocznica śmierci

10 II 2005 Zmarł **ARTHUR MILLER** (ur. 17 X 1915), amerykański dramaturg i scenarzysta, eseista i autor słuchowisk radiowych, sztuk, m.in. *Śmierć komiwojażera, Czarownice z Salem*, scenariuszy filmowych, m.in. *Skłóceni z życiem.*

20. rocznica śmierci

110. rocznica urodzin

11 II DZIEŃ BEZPIECZNEGO INTERNETU

11 II ŚWIATOWY DZIEŃ CHOREGO

11 II 1650 Zmarł **RENÉ DESCARTES [KARTEZJUSZ]** (ur. 31 III 1596), francuski filozof, matematyk i fizyk, jeden z najwybitniejszych uczonych XVII w., uznawany za ojca filozofii nowożytnej, autor słynnego twierdzenia *Cogito ergo sum* (Myślę, więc jestem) oraz dzieła *Rozprawa o metodzie.*

375. rocznica śmierci

13 II ŚWIATOWY DZIEŃ RADIA

14 II DZIEŃ ZAKOCHANYCH, WALENTYNKI

15 II 1910 Urodziła się **IRENA SENDLEROWA** (zm. 12 V 2008), działaczka społeczna, organizatorka akcji ratowania dzieci z getta i umieszczania ich w polskich rodzinach, sierocińcach i klasztorach, uhonorowana tytułem Sprawiedliwa Wśród Narodów Świata, odznaczona Orderem Orła Białego.

115. rocznica urodzin

15 II 1905 Zmarł **LEWIS WALLACE** (ur. 10 IV 1827), amerykański powieściopisarz, wojskowy i dyplomata, autor powieści historycznych, m.in. *Ben Hur*, *Księżę indyjski*, *czyli Upadek Konstantynopola*.

120. rocznica śmierci

16 II 1665 Zmarł **STEFAN CZARNIECKI** herbu Łódzia (ur. ok. 1599), dowódca wojskowy, hetman polny koronny, uczestnik wojny partyzanckiej przeciw wojskom Karola X Gustawa w czasie potopu szwedzkiego, uczestnik walk przeciw powstańcom Chmielnickiego i w trakcie wojny polsko-rosyjskiej.

360. rocznica śmierci

17 II 1960 Urodził się **ANDRZEJ ZIEMIAŃSKI**, pisarz science fiction i fantasy, architekt z wykształcenia, popularność przyniosła mu powieść *Achaja*, której pierwsze dwa tomy nominowane były do Nagrody im. Janusza A. Zajdla, drugi tom otrzymał w 2004 r. Nagrodę Nautilus.

65. rocznica urodzin

19 II DZIEŃ NAUKI POLSKIEJ

19 II 1985 Urodziła się **KATARZYNA PUZYŃSKA**, pisarka, autorka serii kryminałów o fikcyjnej wsi Lipowo, m.in. *Motylek*, *Więcej czerwieni*.

40. rocznica urodzin

21 II MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ JĘZYKA OJCZYSTEGO

23 II 1685 Urodził się **GEORG FRIEDRICH HÄNDEL** (zm. 14 IV 1759), niemiecki kompozytor późnego baroku, najbardziej rozpoznawalny przez chór *Hallelujah* z oratorium *Mesjasz*.

340. rocznica urodzin

23 II 1855 Zmarł **CARL FRIEDRICH GAUSS** (30 IV 1777), niemiecki matematyk, fizyk, astronom i geodeta, profesor uniwersytetu w Getyndze, jeden z największych matematyków w historii, uznany za jednego z twórców geometrii nieeuklidesowej, współtwórca geometrii różniczkowej.

170. rocznica śmierci

24 II 1885 Urodził się **STANISŁAW IGNACY WITKIEWICZ**, pseud. **WITKACY** (zm. 18 IX 1939), dramatopisarz, prozaik, eseista, malarz, filozof, autor m.in. sztuk teatralnych *W małym dworku*, *Szewcy*, *Matka*, powieści *Nienasylenie*.
140. rocznica urodzin

28 II 1750 Urodził się **IGNACY POTOCKI** (zm. 30 VIII 1859), działacz polityczny i oświatowy, publicysta i pisarz, marszałek wielki litewski, współtwórca Konstytucji 3 maja, autor m.in. *Zasad do poprawy rządu r. 1789*.
275. rocznica urodzin

28 II 1990 Zmarł **KORNEL FILIPOWICZ** (ur. 27 X 1913), powieściopisarz, nowelista, autor m.in. powieści *Romans prowincjonalny*, *Pamiętnik antybohatera*; związany z poetką Wisławą Szymborską, zbiór pt. *Listy. Najlepiej w życiu ma twój kot* zawiera ich korespondencję.
35. rocznica śmierci

MARZEC

1 III NARODOWY DZIEŃ PAMIĘCI „ŻOŁNIERZY WYKLĘTYCH”

1 III MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ PRZYTULANIA BIBLIOTEKARZA

1 III 1810 Urodził się **FRYDERYK CHOPIN** (zm. 17 X 1849), polski pianista i kompozytor, jeden z najwybitniejszych kompozytorów romantycznych i najważniejszych polskich kompozytorów w historii, twórca znanych na całym świecie polonezów, *Etiudy rewolucyjnej*, Koncertów fortepianowych f-moll op. 21 i e-moll op. 11.
215. rocznica urodzin

1 III 1445 Urodził się **SANDRO BOTTICELLI** (zm. 17 V 1510), włoski malarz, przedstawiciel szkoły florenckiej, autor portretów, obrazów o tematyce mitologicznej, m.in. *Narodziny Wenus*, *Wiosna* oraz religijnej: *Powracająca Judyta*, obrazów z motywem Madonny.
580. rocznica urodzin
515. rocznica śmierci

1 III 1935 Urodził się **ERNEST BRYLL** (zm. 16 III 2024), poeta, prozaik, dramatopisarz, autor tekstów piosenek, krytyk filmowy, m.in. autor tekstu piosenki *Peggy Brown*, tomików poezji *Wigilie wariata*, *Rok polski*.
90. rocznica urodzin

2 III 1980 Zmarł **JAROSŁAW IWASZKIEWICZ** (ur. 20 II 1894), pseud. Eleuter i in., poeta, prozaik, dramatopisarz, eseista, tłumacz, autor m.in. opowiadań *Panny z Wilka*, tomów poetyckich *Warkocz jesieni*, powieści *Sława i chwała*.
45. rocznica śmierci

2 III 1930 Zmarł **DAVID HERBERT LAWRENCE** (ur. 11 IX 1885), angielski prozaik, poeta i krytyk literacki, autor powieści, opowiadań, poezji, sztuk, esejów, m.in. *Synowie i kochankowie*, *Zakochane kobiety*.

95. rocznica śmierci

140. rocznica urodzin

3 III MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ PISARZY

6 III 1475 Urodził się **MICHAŁ ANIOŁ**, właśc. Michelangelo di Lodovico Buonarroti Simoni (zm. 18 II 1564), włoski artysta renesansowy, malarz, rzeźbiarz, poeta i architekt, autor m.in. fresków w kaplicy Sykstyńskiej, słynnych rzeźb *Pietà*, *Dawid*.

550. rocznica urodzin

7 III 1985 Zmarł **ARKADY FIEDLER** (ur. 28 XI 1894), prozaik, reportażysta, przyrodnik i podróżnik, autor zbeletryzowanych reportaży z wypraw do egzotycznych krajów, m.in. *Kanady pachnącej żywicą*, opowieści o udziale polskich lotników w bitwie o Anglię *Dywizjon 303*, powieści marynistycznej *Dziękuję ci, kapitanie*.

40. rocznica śmierci

7 III 1875 Urodził się **MAURICE RAVEL** (zm. 28 XII 1937), francuski kompozytor i pianista, jeden z przedstawicieli impresjonizmu, tworzył pieśni i utwory fortepianowe, najbardziej znane są jego utwory orkiestrowe, m.in. *Boléro*.

150. rocznica urodzin

8 III MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ KOBIET

8 III 1960 Zmarł **WACŁAW ROGOWICZ** (ur. 28 IX 1879), powieściopisarz, nowelista, tłumacz, autor m.in. powieści *Samson*, zbioru nowel *Mozaika kaukaska*, sztuki teatralnej *Chór pielgrzymów*, prac publicystycznych *Warszawa wydarła niepamięci*.

65. rocznica śmierci

10 III 1940 Zmarł **MICHAŁ BUŁHAKOW** (ur. 15 V 1891), rosyjski prozaik i dramatopisarz, felietonista, z wykształcenia lekarz, autor znanych powieści, m.in. *Mistrz i Małgorzata*, *Psie serce*, opowiadań *Zapiski na mankietach*.

85. rocznica śmierci

10 III 1955 Urodził się **JULIUSZ MACHULSKI** reżyser, scenarzysta i producent filmowy, autor wielu popularnych filmów, głównie komediowych, m.in. *Vabank*, *Seksmisja*, *Kingsajz*.

70. rocznica urodzin

11 III 2000 Zmarł **KAZIMIERZ BRANDYS** (ur. 27 X 1916), prozaik, eseista, autor scenariuszy filmowych, autor m.in. *Drewnianego konia*, *Matki Królów*.

25. rocznica śmierci

- 12 III 2015 Zmarł **TERRY PRATCHETT** (ur. 28 IV 1948), brytyjski pisarz fantasy i science fiction, autor cyklu *Świat Dysku*, *Trylogii Johnny'ego Maxwella* i *Trylogii Nomów*.
10. rocznica śmierci
- 13 III 1975 Zmarł **IVO ANDRIĆ** (ur. 10 X 1892), jugosłowiański powieściopisarz, nowelista i poeta, autor powieści *Most na Drinie*, *Panna*, *Przeklęte podwórze*, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury w 1961 r.
50. rocznica śmierci
- 14 III 1980 Zmarła **ANNA JANTAR**, właśc. Anna Maria Kukulska (ur. 10 VI 1950), piosenkarka, wylansowała przeboje m.in. *Tyle słońca w całym mieście*, *Nic nie może wiecznie trwać*, *Najtrudniejszy pierwszy krok*, zginęła w katastrofie lotniczej.
45. rocznica śmierci
- 15 III 1830 Urodził się **PAUL HEYSE** (zm. 2 IV 1914), niemiecki poeta, powieściopisarz, dramaturg i nowelista, autor zbiorów nowel *Nowele włoskie*, *Cztery kobiety*, w 1910 r. jako pierwszy pisarz niemiecki wyróżniony Nagrodą Nobla w dziedzinie literatury.
195. rocznica urodzin
- 16 III 1970 Zmarł **JERZY SZANIAWSKI** (ur. 10 II 1886), dramaturg, felietonista i pisarz, sławny dzięki serii opowiadań o profesorze Tutce, na podstawie którego powstał serial *Klub profesora Tutki*, autor znanego dramatu *Dwa teatry*.
55. rocznica śmierci
- 16 III 1940 Zmarła **SELMA LAGERLÖF** (ur. 20 XI 1858), szwedzka powieściopisarka i nowelistka, autorka powieści *Gösta Berling*, *Dziwy Antychrysta*, eposu *Jerozolima*, laureatka Nagrody Nobla w dziedzinie literatury w 1909 r.
85. rocznica śmierci
- 17 III 1865 Urodził się **GABRIEL NARUTOWICZ** (zm. 16 XII 1922), pierwszy prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, inżynier hydrotechnik, wolnomularz, po odzyskaniu niepodległości przez Polskę zaangażowany w odbudowę państwa jako minister, w 1922 r. wybrany na pierwszego prezydenta RP, zamordowany w zamachu kilka dni po zaprzysiężeniu.
160. rocznica urodzin
- 18 III 1980 Zmarł **ERICH FROMM** (ur. 23 III 1900), niemiecki filozof, socjolog, psycholog i psychoanalityk pochodzenia żydowskiego, autor *Ucieczki od wolności*, *Anatomii ludzkiej destrukcyjności*, *Mieć czy być?*
45. rocznica śmierci
- 18 III 1980 Zmarła **TAMARA ŁEMPICKA** (ur. 16 V 1894), znana jako Tamara de Lempicka, polska malarka epoki art déco, malowała autoportrety, m.in.

Autoportret w zielonym bugatti, portrety znanych osób, akty, martwe natury.

45. rocznica śmierci

21 III ŚWIATOWY DZIEŃ ZESPOŁU DOWNA

21 III ŚWIATOWY DZIEŃ POEZJI

21 III MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ WALKI Z DYSKRYMINACJĄ RASOWĄ

22 III ŚWIATOWY DZIEŃ WODY

23 III 1910 Urodził się **AKIRA KUROSAWA** (zm. 6 IX 1998), japoński reżyser i scenarzysta filmowy, laureat Oscara za film *Rashōmon*, twórca filmów, m.in. dramatu *Siedmiu samurajów* oraz adaptacji dzieł Szekspira: *Ran*, opartego na *Królu Learze* i *Tronu we krwi* – na *Makbecie*.

115. rocznica urodzin

24 III 1905 Zmarł **JULES VERNE** (ur. 8 II 1828), francuski pisarz, dramaturg i działacz społeczny, autor popularnych powieści podróżniczo-przygodowych z cyklu *Niezwykłe podróże*, klasyk science fiction, uważany za jednego z prekursorów fantastyki naukowej, autor m.in. *Archipelagu w ogniu*, *Podróży do wnętrza Ziemi*, *W 80 dni dookoła świata*.

120. rocznica śmierci

25 III 2010 Zmarła **IRENA SANDECKA** (ur. 1 IV 1912), poetka, nauczycielka, działaczka społeczna i katolicka, w czasie II wojny światowej zajmowała się pomocą Polakom, m.in. wywożąc z ziem wschodnich do Krakowa polskie dzieci osierocone w rzezi wołyńskiej.

15. rocznica śmierci

27 III MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ TEATRU

27 III 1845 Urodził się **WILHELM RÖNTGEN** (zm. 10 II 1923), niemiecki fizyk, odkrywca nowego rodzaju przenikliwego promieniowania elektromagnetycznego, laureat pierwszej Nagrody Nobla w dziedzinie fizyki w 1901 r.

180. rocznica urodzin

28 III 1985 Zmarł **MARC CHAGALL** (ur. 7 VII 1887), francuski malarz i grafik pochodzenia rosyjskiego, czołowy przedstawiciel kubizmu w malarstwie, autor m.in. głośnego dzieła *Upadek Ikara*.

40. rocznica śmierci

28 III 1515 Urodziła się św. **TERESA Z ÁVILI** (zm. 4 X 1582), święta Kościoła katolickiego, hiszpańska karmelitanka, mistyczka, myślicielka religijna oraz pisarka, reformatorka zakonu karmelitów, współzałożycielka karmelitów bosych, doktor Kościoła.

510. rocznica urodzin

- 29 III 1960 Urodził się **JO NESBØ**, norweski pisarz, muzyk poprockowy, autor cyklu powieści kryminalnych z Harrym Hole m.in. *Człowiek-nietoperz*, *Szklany Klucz*, *Czerwone gardło*, autor cyklu dla dzieci z Doktorem Proktorem.
65. rocznica urodzin
- 30 III 2010 Zmarł **KRZYSZTOF TEODOR TOEPLITZ** (ur. 28 I 1933), dziennikarz, pisarz i działacz polityczny, felietonista, publicysta, krytyk filmowy, autor scenariuszy filmowych, m.in. serialu *Czterdziestolatek*, sztuk teatralnych i programów telewizyjnych.
15. rocznica śmierci
- 31 III 1855 Zmarła **CHARLOTTE BRONTË** (ur. 21 IV 1816), angielska powieściopisarka i poetka, jej powieści zaliczane są do klasyki literatury angielskiej, autorka *Dziwnych losów Jane Eyre*.
165. rocznica śmierci
- 31 III 1880 Zmarł **HENRYK WIENIAWSKI** (ur. 10 VII 1835), polski skrzypek i kompozytor, skomponował ponad 50 utworów, głównie na skrzypce solo, z towarzyszeniem fortepianu lub orkiestry, także duety skrzypcowe.
190. rocznica urodzin
145. rocznica śmierci

KWIECIEŃ

- 1 IV 1875 Urodził się **EDGAR WALLACE** (zm. 10 II 1932), angielski pisarz, autor powieści kryminalnych i sensacyjnych, dramatów, autor powieści, m.in. *Czerwony krąg*, *Twarz o zmroku*.
150. rocznica urodzin
- 1 IV 1750 Urodził się **HUGO KOŁŁATAJ** (zm. 28 II 1812), publicysta oświeceniowy, działacz i pisarz polityczny, katolicki prezbiter i kanonik, działacz Towarzystwa do Ksiąg Elementarnych i Komisji Edukacji Narodowej, jeden z twórców Konstytucji 3 Maja, autor *Listów Anonima*.
275. rocznica urodzin
- 1 IV 1925 Urodził się **WOJCIECH JERZY HAS** (zm. 3 X 2000), reżyser i scenarzysta filmowy, autor m.in. filmów *Pętla*, *Pożegnania*, *Jak być kochaną*, *Lalka* i *Rękopis znaleziony w Saragossie*.
100. rocznica urodzin
25. rocznica śmierci
- 2 IV **ŚWIATOWY DZIEŃ ŚWIADOMOŚCI O AUTYZMIE**

- 2 IV 2005 Zmarł **św. JAN PAWEŁ II**, właśc. **KAROL WOJTYŁA** (ur. 18 V 1920), święty Kościoła katolickiego, polski duchowny rzymskokatolicki, biskup, arcybiskup krakowski, kardynał, papież, poeta i dramaturg, aktor, poliglota, pedagog, filozof historii, autor encyklik, m.in. *Evangelium vitae*, w 1978 r. wybrany na papieża.
20. rocznica śmierci
105. rocznica urodzin
- 2 IV 1840 Urodził się **ÉMILE ZOLA** (zm. 29 IX 1902), francuski pisarz, eseista, dziennikarz, krytyk sztuki, przedstawiciel nurtu naturalizmu, autor m.in. powieści *Germinal*, *Nana*, *Wszystko dla pań*.
185. rocznica urodzin
- 3 IV 1940 **ZBRODNIA KATYŃSKA**. NKWD rozpoczęło „likwidację” obozu w Kozielsku, a w kolejnych dniach obozów w Ostaszkowie (4 IV) i Starobielsku (5 IV). Około 22 tysiące oficerów i przedstawicieli polskiego państwa pomordowano w Katyniu, Charkowie, Miednoje, Bykowni i innych nieodkrytych jeszcze miejscach, na mocy rozkazu Kremla z 5 marca 1940 r. Egzekucji ofiar, uznanych za „wrogów władzy sowieckiej”, NKWD dokonywało przez strzał w tył głowy.
85. rocznica
- 4 IV 1980 Zmarł **WŁADYSŁAW TATARKIEWICZ** (ur. 3 IV 1886), filozof i historyk filozofii, estetyk, etyk, historyk sztuki, autor m.in. *Historii filozofii*, traktatu *O szczęściu*.
45. rocznica śmierci
- 5 IV 2005 Zmarł **SAUL BELLOW** (ur. 10 VI 1915), amerykański powieściopisarz żydowskiego pochodzenia, autor powieści, m.in. *Stan zawieszenia*, *Herzog*, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury w 1976 r.
20. rocznica śmierci
110. rocznica urodzin
- 6 IV 1925 Urodził się **FRANCISZEK DUSZEŃKO** (zm. 11 IV 2008), rzeźbiarz, profesor Państwowej Wyższej Szkoły Sztuk Plastycznych w Gdańsku i jej rektor, więzień niemieckich obozów koncentracyjnych, współautor m.in. pomnika Ofiar Obozu Zagłady w Treblince z 1964 r. oraz pomnika Obrońców Wybrzeża na Westerplatte w Gdańsku z 1966 r.
100. rocznica urodzin
- 7 IV ŚWIATOWY DZIEŃ ZDROWIA**
- 10 IV 2010 **KATASTROFA SMOLEŃSKA**. Katastrofa polskiego samolotu rządowego w Smoleńsku, w której zginęło 96 osób, wśród nich prezydent RP Lech Kaczyński z małżonką oraz polska delegacja na uroczystości związane z obchodami 70. rocznicy zbrodni katyńskiej.
15. rocznica

- 10 IV 1920 Urodził się **MACIEJ SŁOMCZYŃSKI** (zm. 20 III 1998) prozaik, wybitny tłumacz, autor kryminałów, które pisał pod pseudonimem Joe Alex, m.in. *Piekło jest we mnie*, pierwszy przetłumaczył na język polski wszystkie utwory Williama Szekspira.
105. rocznica urodzin
- 13 IV** **DZIEŃ PAMIĘCI OFIAR ZBRODNI KATYŃSKIEJ**
- 14 IV** **ŚWIĘTO CHRZTU POLSKI**
- 15 VI** **ŚWIATOWY DZIEŃ SZTUKI**
- 15 IV 1865 Urodziła się **OLGA BOZNAŃSKA** (zm. 26 X 1940), malarka, portrecistka, przedstawicielka modernizmu, członkini szkoły monachijskiej, autorka znanych portretów, m.in. *Dziewczynki z chryzantemami*.
160. rocznica urodzin
85. rocznica śmierci
- 15 IV 1980 Zmarł **JEAN-PAUL SARTRE** (ur. 21 VI 1905), francuski pisarz, filozof, dramaturg, przedstawiciel egzystencjalizmu, autor dzieła *Byt i Nicość*, powieść *Mdłości*, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury z 1964 r., której nie przyjął.
40. rocznica śmierci
- 17 IV 1885 Urodziła się **KAREN BLIXEN** (zm. 7 IX 1962), duńska pisarka znana głównie ze wspomnień o swoim życiu w Kenii, wydanych jako *Pożegnanie z Afryką*, nominowana do Nagrody Nobla w dziedzinie literatury.
140. rocznica urodzin
- 18 IV** **MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ OCHRONY ZABYTKÓW**
- 18 IV 1955 Zmarł **ALBERT EINSTEIN** (ur. 14 III 1869), niemiecki fizyk teoretyk, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie fizyki, twórca szczególnej teorii względności i wynikającej z niej równoważności masy i energii, sformułowanej słynnym wzorem $E = mc^2$, twórca ogólnej teorii względności uważanej za jego największe dzieło.
70. rocznica śmierci
- 19 IV 2005 Wybór na papieża kardynała Josepha Aloisa Ratzingera, który przyjął imię **BENEDYKT XVI**, od 28 lutego 2013 r. do śmierci był emerytowanym papieżem, pierwszym od XV w., który dobrowolnie zrzekł się swojego urzędu.
20. rocznica
- 20 IV 1910 Urodził się **JAN DOBRACZYŃSKI** (zm. 5 III 1994), powieściopisarz i publicysta, eseista, działacz polityczny i katolicki, z wykształcenia ekonomista, autor powieści, m.in. *Listy Nikodema*, *Najeżdźcy*, *Cień Ojca*.
115. rocznica urodzin

22 IV MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ ZIEMI

23 IV ŚWIATOWY DZIEŃ KSIĄŻKI I PRAW AUTORSKICH

23 IV 1885 Zmarł **STANISŁAW EGBERT KOŹMIAN** (ur. 21 IV 1811), poeta, dramaturg, publicysta i tłumacz, najbardziej znany ze swoich przekładów dzieł Williama Szekspira.

140. rocznica śmierci

23 IV 1920 Urodził się **JACEK WOŹNIAKOWSKI** (zm. 29 XI 2012), historyk sztuki, pisarz i publicysta, edytor, wydawca, tłumacz literatury pięknej, prezydent Krakowa, profesor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.

105. rocznica urodzin

24 IV 2010 Zmarł **WOJCIECH SIEMION** (ur. 30 VII 1928), aktor teatralny i filmowy, aktor największych teatrów polskich, dyrektor i kierownik artystyczny Teatru Komedia, znany także z ról filmowych, m.in. prokuratora w filmie *Poszukiwany, poszukiwana*.

15. rocznica śmierci

24 IV 2015 Zmarł **WŁADYSŁAW BARTOSZEWSKI** (ur. 19 II 1922), historyk, publicysta, dziennikarz, pisarz, działacz społeczny, polityk, dyplomata, uczestnik powstania warszawskiego.

10. rocznica śmierci

25 IV 2010 Zmarł **ALAN SILLITOE** (ur. 4 III 1928), brytyjski powieściopisarz, nowelista, autor opowiadań. Jego utwory – powieść *Z soboty na niedzielę* i opowiadanie *Samotność długodystansowca* – zostały zekranizowane.

15. rocznica śmierci

26 IV 1910 Zmarł **BJØRNSTJERNE BJØRNSON** (ur. 8 XII 1832), norweski prozaik, dramatopisarz, publicysta, poeta, mówca i polityk, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury, autor opowiadania *Dziewczę ze Słonecznego Wzgórza* oraz wiersza *Ja, vi elsker dette Landet*, który stał się norweskim hymnem narodowym.

115. rocznica śmierci

26 IV ŚWIATOWY DZIEŃ WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ

27 IV 1905 Urodził się **JULIAN STRYJKOWSKI** (zm. 8 VIII 1996), filolog i pisarz żydowskiego pochodzenia, doktor nauk humanistycznych, prozaik, autor opowiadań, dramaturg i dziennikarz, autor m.in. powieści *Głosy w ciemności*, *Austeria*, *Sen Azrila*.

120. rocznica urodzin

28 IV 2010 Zmarła **STEFANIA GRODZIĘŃSKA** (ur. 2 IX 1914), pisarka, aktorka estradowa i teatralna, satyryczka, autorka felietonów do „Szpilek”, monologów i skeczy

dla znanych artystów polskich, m.in. Hanki Bielickiej, współpracownik Polskiego Radia i redakcji rozrywki Telewizji Polskiej.

15. rocznica śmierci

28 IV 1925 Zmarł **JAN STYKA** (ur. 8 IV 1858), malarz, autor obrazów historycznych, religijnych i batalistycznych, m.in. *Panoramy Racławickiej* (wraz z Wojciechem Kossakiem), *Panoramy siedmiogrodzkiej* oraz panoramy o tematyce religijnej *Golgota*.

100. rocznica śmierci

29 IV 1980 Zmarł **ALFRED HITCHCOCK** (ur. 13 VIII 1889), brytyjski reżyser i producent filmowy, pionier suspensu i thrillera psychologicznego, uznawany za jednego z najbardziej wpływowych twórców filmowych w historii kina, autor m.in. filmów *39 kroków*, *Starsza pani znika*, *Ptaki*.

45. rocznica śmierci

29 IV MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ TAŃCA

30 VI MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ JAZZU

30 IV 1870 Urodził się **FERENC LEHÁR** (zm. 24 X 1948), węgierski kompozytor, główny przedstawiciel operetki wiedeńskiej XX w., twórca m.in. dzieł *Wesoła wdówka*, *Hrabia Luksemburg*, *Cygańska miłość*.

155. rocznica urodzin

MAJ

1 V MIĘDZYNARODOWE ŚWIĘTO PRACY

1 V 1940 Urodził się **EDWARD REDLIŃSKI**, prozaik, scenarzysta i dramatopisarz, reporter, autor groteskowo-realistycznych powieści i opowiadań, m.in. *Listy z Rabarbaru*, *Szczuropolacy*, *Konopielka*, *Awans*, *Krfotok*.

85. rocznica urodzin

1 V 1980 Urodził się **JACEK DEHNEL**, poeta, prozaik i tłumacz, autor powieści, m.in. *Lala*, *Krivoklat*, *Łabędzie*, *Rozdarta zastona*.

45. rocznica urodzin

1 V 1900 Urodził się **ALEKSANDER WAT**, właśc. Aleksander Chwat (zm. 29 VII 1967), pisarz, poeta z kręgu futurystów, pochodzenia żydowskiego, tłumacz z języka rosyjskiego, francuskiego i niemieckiego.

125. rocznica urodzin

2 V DZIEŃ FLAGI RZECZPOSPOLITEJ POLSKIEJ

- 2 V**   **DZIEŃ POLONII I POLAKÓW ZA GRANICĄ**
- 3 V**   **ŚWIĘTO NARODOWE TRZECIEGO MAJA**
- 3 V**   **ŚWIATOWY DZIEŃ WOLNOŚCI PRASY**
- 3 V 1660   **TRAKTAT POKOJOWY W OLIWIE** pomiędzy Szwecją a Rzeczpospolitą kończący potop szwedzki, na mocy traktatu Jan II Kazimierz zrzekł się praw do tronu szwedzkiego, a Rzeczpospolita zatrzymała część Inflant.
365. rocznica
- 3 V 1985   Zmarł **WOJCIECH BELON** (ur. 14 III 1952), pieśniarz, poeta, kompozytor, współtwórca zespołu muzycznego Wolna Grupa Bukowina.
40. rocznica śmierci
- 5 V 1900   Urodziła się **IRENA ZARZYCKA** (zm. 26 V 1993), pisarka, objęta zapisem cenzury w PRL, autorka powieści, m.in. *Dzikuska, Tabor, Pod wiatr*.
125. rocznica urodzin
- 5 V**   **EUROPEJSKI DZIEŃ WALKI Z DYSKRYMINACJĄ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH**
- 6 V 1950   Urodził się **ZBIGNIEW WODECKI** (zm. 22 V 2017), polski piosenkarz, muzyk multiinstrumentalista i kompozytor, autor przebojów, m.in. *Lubię wracać tam, gdzie byłem, Rzuć to wszystko co złe*.
75. rocznica urodzin
- 7 V 1840   Urodził się **PIOTR CZAJKOWSKI** (zm. 6 XI 1893), rosyjski kompozytor i pianista, klasyk romantyzmu, autor poematów symfonicznych, oper, baletów *Jezioro łabędzie, Dziadek do orzechów*, koncertów, symfonii, m.in. I koncertu fortepianowego b-moll, jednego z najbardziej znanych koncertów fortepianowych na świecie.
185. rocznica urodzin
- 8 V**   **DZIEŃ BIBLIOTEKARZA I BIBLIOTEK**
- 8 V**   **NARODOWY DZIEŃ ZWYCIĘSTWA**
- 8 V 1880   Zmarł **GUSTAVE FLAUBERT** (ur. 12 XII 1821), francuski pisarz, jeden z najwybitniejszych przedstawicieli realizmu, autor powieści m.in. *Pani Bovary, Szkoła uczyć*.
145. rocznica śmierci
- 9 V**   **DZIEŃ EUROPY**
- 9 V 1805   Zmarł **FRIEDRICH von SCHILLER** (ur. 10 XI 1759), niemiecki poeta, dramaturg, historyk i estetyk, wybitny przedstawiciel klasyki

weimarskiej, twórca dramatów, m.in. *Maria Stuart, Intryga i miłość*, ballady *Rękawiczka*.

220. rocznica śmierci

9 V 1935 Urodziła się **HALINA POŚWIATOWSKA** (zm. 11 X 1967), poetka, prozaik, autorka zbiorów poezji, m.in. *Hymn bałwochwalczy, Oda do rąk, Dzień dzisiejszy*, autobiografii *Opowieść dla przyjaciela*.

90. rocznica urodzin

11 V 1895 Urodził się **JAN PARANDOWSKI** (zm. 26 IX 1978), prozaik, eseista, tłumacz literatury, autor *Mitologii*, dwukrotnie nominowany do Nagrody Nobla w dziedzinie literatury.

130. rocznica urodzin

12 V MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ LIMERYKÓW

12 V 1970 Zmarła **NELLY SACHS**, właśc. Leonie Sachs (ur. 10 XII 1891), niemiecka poetka i dramatopisarka pochodzenia żydowskiego, autorka m.in. zbiorów poetyckich *W mieszkaniach śmierci, Ciemnienie gwiazd*, sztuk teatralnych, laureatka Nagrody Nobla w dziedzinie literatury w 1966 r.

55. rocznica śmierci

12 V 1970 Zmarł **WŁADYSŁAW ANDERS** (ur. 11 VIII 1892), generał i polityk, dowódca Armii Polskiej w ZSRR, Armii Polskiej na Wschodzie i 2 Korpusu Polskiego znanego z walk o Monte Cassino.

55. rocznica śmierci

12 V 1935 Zmarł **JÓZEF PIŁSUDSKI** (ur. 5 XII 1867), działacz społeczny i niepodległościowy, żołnierz, polityk, mąż stanu, członek Polskiej Partii Socjalistycznej i jej przywódca w kraju, komendant 1 Brygady Legionów, naczelny wódz Armii Polskiej, naczelnik państwa, pierwszy marszałek Polski, przywódca obozu sanacji po przewrocie majowym, dwukrotny premier Polski.

90. rocznica śmierci

14 V 1925 Zmarł **HENRY RIDER HAGGARD** (ur. 22 VI 1856), angielski powieściopisarz, autor powieści przygodowych, awanturnych, m.in. *Kopalnia króla Salomona, Kleopatra, Pierścień królowej Saby*.

100. rocznica śmierci

14 V 1930 Zmarł **WŁADYSŁAW ORKAN**, właśc. Franciszek Ksawery Smreczyński (pierwotnie Smaciarz) (ur. 27 XI 1875), prozaik, dramaturg, publicysta i poeta, tworzący w okresie Młodej Polski, autor m.in. powieści *Komornicy, W roztokach*.

95. rocznica śmierci

150. rocznica urodzin

15 V MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ RODZINY

16 V 2000 Zmarł **ANDRZEJ SZCZYPIORSKI** (ur. 3 II 1928), pisarz, scenarzysta, polityk, w czasie II wojny światowej żołnierz Armii Ludowej, uczestnik powstania warszawskiego, autor powieści *Początek*.

25. rocznica śmierci

16 V 1920 Urodził się **LEOPOLD TYRMAND** (zm. 19 III 1985), prozaik dziennikarz i publicysta, miłośnik i popularyzator jazzu, autor m.in. *Dziennika 1954*, powieści *Zły*.

105. rocznica urodzin

40. rocznica śmierci

17 V ŚWIATOWY DZIEŃ TELEKOMUNIKACJI I SPOŁECZEŃSTWA INFORMACYJNEGO

17 V 1870 Urodził się **LUCJAN RYDEL** (zm. 8 IV 1918), poeta, prozaik, dramatopisarz i tłumacz, jego ślub z córką chłopa z Bronowic stał się wydarzeniem społecznym i artystycznym oraz inspiracją dla Wyspiańskiego do napisania *Wesela*.

155. rocznica urodzin

18 V MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ MUZEÓW

18 V 1910 Zmarła **ELIZA ORZESZKOWA** (ur. 6 VI 1841), powieściopisarka, nowelistka i publicystka, propagatorka pracy organicznej, autorka m.in. powieści *Nad Niemnem*, *Meir Ezołowicz*, *Niziny*, *Dziurdziowie*, zbiorów opowiadań i nowel *Gloria victis*.

115. rocznica śmierci

19 V 1965 Zmarła **MARIA DĄBROWSKA** (ur. 6 X 1889), powieściopisarka i publicystka, eseistka, tłumaczka, jedna z ważniejszych polskich powieściopisarek XX w., autorka m.in. sagi rodzinnej *Noce i dnie*.

60. rocznica śmierci

20 V 1935 Urodziła się **HANNA KRALL**, pisarka, publicystka, reporterka, autorka m.in. prozy reportażowej *Zdążyć przed Panem Bogiem*, napisanej na podstawie wspomnień Marka Edelmana, dowódcy powstania w getcie warszawskim.

90. rocznica urodzin

20 V 1955 Urodził się **ZBIGNIEW PREISNER**, kompozytor, twórca muzyki filmowej, m.in. do filmów Krzysztofa Kieślowskiego *Podwójne życie Weroniki*, *Trzy kolory. Niebieski*, telewizyjnego cyklu *Dekalog* oraz do filmów Agnieszki Holland *Tajemniczy ogród*, *Europa, Europa*.

70. rocznica urodzin

21 V ŚWIATOWY DZIEŃ RÓŻNORODNOŚCI KULTUROWEJ NA RZECZ DIALOGU I ROZWOJU

21 V 1930 Urodził się **SYLWESTER CHĘCIŃSKI**, scenarzysta i reżyser filmowy, twórca filmów m.in. *Wielki Szu*, trylogii *Sami swoi*, *Nie ma mocnych*, *Kochaj albo rzuć*.

95. rocznica urodzin

21 V 1895 Urodził się **NIKIFOR KRYNICKI**, właśc. Epifaniusz Drowniak (zm. 10 X 1968), malarz pochodzenia łemkowskiego, samouk, jeden z najwybitniejszych malarzy prymitywistów.

130. rocznica urodzin

22 V DZIEŃ PRAW ZWIERZĄT

22 V 1885 Zmarł **VICTOR MARIE HUGO** (ur. 26 II 1802), francuski pisarz, polityk, jeden z najważniejszych twórców literatury francuskiej i czołowy przedstawiciel romantyzmu francuskiego, autor m.in. powieści *Nędznicy*, *Katedra Marii Panny w Paryżu*.

140. rocznica śmierci

24 V 1940 Urodził się **IOSIF BRODSKI** (zm. 28 I 1996), rosyjski poeta, eseista i tłumacz, autor zbiorów wierszy i poematów, m.in. *Wielka elegia dla Johna Donne'a*, *Koniec pięknej epoki*, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury w 1987 r.

85. rocznica urodzin

24 V 1905 Urodził się **MICHAŁ ALEKSANDROWICZ SZOŁOCHOW** (zm. 21 II 1984), rosyjski powieściopisarz, autor m.in. epopei powieściowej *Cichy Don*, *Los człowieka*, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury w 1965 r.

120. rocznica urodzin

26 V DZIEŃ MATKI

27 V 1840 Zmarł **NICCOLÒ PAGANINI** (ur. 27 X 1872), włoski skrzypek i kompozytor, twórca wariacji, koncertów skrzypcowych, autor słynnych 24 Kaprysów na skrzypce solo, najwybitniejszy wirtuoz skrzypiec wszech czasów.

185. rocznica śmierci

30 V 1640 Zmarł **PETER PAUL RUBENS** (ur. 28 IV 1577), flamandzki malarz, rysownik i grafik, jeden z najwybitniejszych twórców okresu baroku, autor *Ogrodów miłości*, *Tańca wieśniaków*, krajobrazów będących jednymi z najpiękniejszych dzieł sztuki flamandzkiej, m.in. *Zachód słońca*, *krajobrazów z tęczą*, *Powrót z pracy*.

385. rocznica śmierci

30 V 1960 Zmarł **BORIS PASTERNAK** (ur. 10 II 1890), rosyjski prozaik, poeta i tłumacz pochodzenia żydowskiego, autor powieści *Doktor Żywago*, laureat Nagrody Nobla w 1958 r., której nie przyjął.

65. rocznica śmierci

135. rocznica urodzin

CZERWIEC

1 VI MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ DZIECKA

1 VI 1915 Urodził się **JAN TWARDOWSKI** (zm. 18 I 2006), ksiądz rzymskokatolicki, poeta, przedstawiciel współczesnej liryki religijnej, autor wiersza *Śpieszmy się* dedykowanego Annie Kamieńskiej, z którego pochodzi wers *Śpieszmy się kochać ludzi – tak szybko odchodzą*.

110. rocznica urodzin

3 VI 1890 Zmarł **OSKAR KOLBERG** (ur. 22 II 1814), etnograf, encyklopedysta, folklorysta i kompozytor, autor cyklu monografii regionalnych objętych wspólnym tytułem *Lud. Jego zwyczaje, sposób życia, mowa, podania, przysłowia, obrzędy, gusta, zabawy, pieśni, muzyka i tańce*.

135. rocznica śmierci

4 VI 1960 Zmarł **JÓZEF HALLER** (ur. 13 VIII 1873), generał, jeden z organizatorów Legionów Polskich, w wojnie polsko-bolszewickiej Generalny Inspektor Armii Ochotniczej.

65. rocznica śmierci

5 VI 1825 Urodził się **FELICJAN FALEŃSKI** (zm. 11 X 1910), poeta, dramaturg, prozaik i tłumacz, uważany za przedstawiciela parnasizmu, autor zbiorów poezji, m.in. *Kwiaty i kolce*, prac teoretycznoliterackich *O Janie Kochanowskim jako liryku*.

200. rocznica urodzin

115. rocznica śmierci

5 VI ŚWIATOWY DZIEŃ ŚRODOWISKA

6 VI 1875 Urodził się **THOMAS MANN** (zm. 12 VIII 1955), niemiecki powieściopisarz, autor m.in. powieści: *Buddenbrookowie*, *Czarodziejska góra*, *Doktor Faustus*, noweli *Śmierć w Wenecji*, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury w 1929 r.

150. rocznica urodzin

70. rocznica śmierci

- 6 VI 1530 Urodził się **JAN KOCHANOWSKI** (zm. 22 VIII 1584), najwybitniejszy poeta renesansu polskiego, twórca polskiego języka literackiego, autor fraszek, trenów, pieśni, psalmów, tragedii *Odprawa posłów greckich* oraz *Psalterza Dawidowego*.
495. rocznica urodzin
- 7 VI 1980 Zmarł **HENRY MILLER** (ur. 26 XII 1891), amerykański powieściopisarz, w swojej prozie atakował podejście współczesnych Amerykanów do moralności i ich purytański system wartości, autor powieści *Zwrotnik Raka*.
45. rocznica śmierci
- 7 IV 1915 Urodziła się **BILLIE HOLIDAY**, właściwie Elinore Harris (zm. 17 VII 1959), amerykańska śpiewaczka jazzowa, przedstawicielka „miejskiej”, swingowej odmiany wokalistyki jazzowej, autorka jazzowych klasyków, m.in. *God Bless the Child*, *Don't Explain*, *Lady Sings the Blues*.
110. rocznica urodzin
- 8 VI 1810 Urodził się **ROBERT SCHUMANN** (zm. 29 VII 1896), niemiecki kompozytor i pianista, uznawany za jednego z najbardziej wpływowych twórców epoki romantyzmu, autor znanych utworów symfonicznych, fortepianowych, koncertów, m.in. Koncertu fortepianowego a-moll, uwertury *Hermann und Dorothea*.
215. rocznica urodzin
- 9 VI 1870 Zmarł **CHARLES DICKENS** (ur. 7 II 1812), angielski powieściopisarz, uznawany za najwybitniejszego przedstawiciela powieści społeczno-obyczajowej w drugiej połowie XIX w. w Anglii, autor *Opowieści wigilijnej*, *Magazynu osobliwości*, *Dawida Copperfielda*.
155. rocznica śmierci
- 10 VI 1930 Urodził się **JACEK TRZNADEL**, poeta, eseista, krytyk literacki i działacz społeczny, jeden z inicjatorów założenia Polskiej Fundacji Katyńskiej, autor *Hańby domowej*, zbioru wywiadów z pisarzami tworzącymi w okresie stalinizmu.
95. rocznica urodzin
- 11 VI 1965 Urodziła się **BEATA PAWLIKOWSKA**, pisarka i podróżniczka, dziennikarka, fotografka i tłumaczka, znana z serii książek podróżniczych, m.in. *Blondynka w dżungli*, *Blondynka wśród łowców tęczy*.
60. rocznica urodzin
- 12 VI 2010 Zmarł **JERZY STEFAN STAWIŃSKI** (ur. 1 VII 1921), prozaik, scenarzysta i reżyser filmów fabularnych, autor słuchowisk radiowych, współtwórca największych sukcesów polskiej szkoły filmowej, autor scenariuszy m.in. do filmów *Eroica*, *Kanał*, *Krzyżacy*, *Akcja pod Arsenalem*.
15. rocznica śmierci

- 12 VI 1915 Zmarł **JÓZEF BRANDT** (ur. 11 II 1841), malarz, batalista, przedstawiciel szkoły monachijskiej, autor m.in. *Bitwy pod Chocimiem*, najczęstsze motywy jego dzieł to: Kozacy, Tatarzy, lisowczycy, rycerstwo polskie na wschodnich kresach Rzeczypospolitej.
110. rocznica śmierci
- 13 VI 1865 Urodził się **WILLIAM BUTLER YEATS** (zm. 28 I 1939), irlandzki poeta, dramaturg i filozof, jeden z największych poetów języka angielskiego w XX w., autor m.in. tomików *Róża*, *Wieża*, dramatu *Utęskniony raj*, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury w 1923 r.
160. rocznica urodzin
- 14 VI 1970 Zmarł **ROMAN INGARDEN** (ur. 5 II 1893), filozof, estetyk, profesor Uniwersytetu Lwowskiego, toruńskiego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Uniwersytetu Jagiellońskiego, autor dzieł, m.in. *U podstaw teorii poznania*, *Książeczka o człowieku*, *Szkice z filozofii literatury*.
55. rocznica śmierci
- 14 VI 1995 Zmarł **ROGER ZELAZNY** (ur. 13 V 1937), amerykański pisarz literatury science fiction i fantasy, autor cyklu powieściowego *Kroniki Amberu* i wielu innych, m.in. *Stworów światła i ciemności*, *Wyspy umarłych*.
30. rocznica śmierci
- 17 VI 1025 Zmarł **BOLESŁAW I CHROBRY (WIELKI)** (ur. 967), władca Polski z dynastii Piastów w latach 992–1025, książę Polski, pierwszy koronowany król Polski, także książę Czech jako Bolesław IV. Był synem Mieszka I, księcia Polski i Dobrawy, czeskiej księżniczki.
1000. rocznica śmierci
- 18 VI 2010 Zmarł **JOSÉ SARAMAGO** (ur. 16 XI 1922), portugalski pisarz, autor powieści, dramatów, opowiadań, wierszy, dzienników i przewodników, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury w 1998 r., autor m.in. *Miasta ślepców*.
15. rocznica śmierci
- 20 VI** **ŚWIATOWY DZIEŃ UCHODŹCY**
- 20 VI 1930 Urodziła się **MAGDALENA ABAKANOWICZ** (zm. 20 IV 2017), artystka, światowej sławy rzeźbiarka, twórczyni „abakanów”, m.in. *Nierozpoznanych* na poznańskiej Cytadeli.
95. rocznica urodzin
- 21 VI 1945 Urodził się **ADAM ZAGAJEWSKI** (zm. 21 III 2021), poeta, eseista, prozaik, nauczyciel akademicki, tłumacz literacki, przedstawiciel pokolenia Nowej Fali, w latach 1982–2002 na emigracji we Francji, laureat wielu prestiżowych nagród.
80. rocznica urodzin

- 21 VI 1905 Urodził się **JEAN-PAUL SARTRE** (zm. 15 IV 1980), francuski powieściopisarz, dramaturg, eseista i filozof, czołowy przedstawiciel egzystencjalizmu, autor powieści, sztuk teatralnych, rozpraw filozoficznych, m.in. *Byt i nicość. Zarys ontologii fenomenologicznej, Egzystencjalizm jest humanizmem*, w 1960 r. uhonorowany Nagrodą Nobla w dziedzinie literatury, której nie przyjął.
120. rocznica urodzin
45. rocznica śmierci
- 23 VI 1885 Urodził się **JULIUSZ OSTERWA** (zm. 10 V 1947), aktor i reżyser teatralny, wolnomularz, jeden z najwybitniejszych polskich aktorów i reżyserów teatralnych w historii, reformator teatru, twórca eksperymentalnego Teatru Reduta, pedagog, pierwszy rektor PWST w Krakowie.
140. rocznica urodzin
- 24 VI 1390 Urodził się **św. JAN KANTY**, Jan z Kęt (zm. 24 XII 1473), filozof, teolog, prezbiter, święty Kościoła katolickiego.
635. rocznica urodzin
- 24 VI 1925 Urodził się **JAN STANISŁAWSKI** (zm. 6 I 1907), malarz, wykładowca sztuki, inicjator i członek różnych ugrupowań artystycznych, jeden z głównych przedstawicieli polskiego modernizmu, autor znanych dzieł, m.in. *Gdzieś na Ukrainie, Ule*.
100. rocznica urodzin
- 25 VI 1930 Zmarła **MARYLA WOLSKA** (ur. 13 III 1873), poetka okresu Młodej Polski, autorka tomiku wierszy *Dzbanek malin*.
95. rocznica śmierci
- 26 VI MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ ZAPOBIEGANIA NARKOMANII**
- 27 VI 1885 Urodził się **ZBIGNIEW PRONASZKO** (zm. 8 II 1958), malarz, rzeźbiarz, scenograf, profesor krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych, współzałożyciel grupy artystycznej Formistów i awangardowego teatru Cricot.
140. rocznica urodzin
- 28 VI 1900 Urodził się **LEON KRUCZKOWSKI** (zm. 1 VIII 1962), prozaik, publicysta i autor sztuk scenicznych, poseł, autor dramatów, m.in. *Kordiana i chama, Niemców*.
125. rocznica urodzin
- 28 VI 2000 Zmarł **JÓZEF TISCHNER** (ur. 12 III 1931), ksiądz profesor, filozof, teolog i publicysta, profesor Papieskiej Akademii Teologicznej, autor m.in. *Etyki solidarności, Historii filozofii po góralsku, Sporu o istnienie człowieka*.
25. rocznica śmierci
- 29 VI 1900 Urodził się **ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY** (zm. 31 VII 1944), francuski pilot, poeta i pisarz, autor opowiadań o tematyce lotniczej, m.in. *Nocny lot*,

Ziemia, planeta ludzi, poetyckiej baśni *Mały Książę* uważanej za arcydzieło literatury światowej.

125. rocznica urodzin

29 VI 1930 Urodził się **SŁAWOMIR MROŻEK** (zm. 15 VIII 2013), dramatopisarz, prozaik, satyryk i rysownik, autor m.in. dramatów *Tango*, *Emigranci*, satyrycznych i humorystycznych zbiorów opowiadań: *Słoń*, *Wesele w Atomicach*.

95. rocznica urodzin

29 VI 1940 Zmarł **PAUL KLEE** (ur. 18 XII 1879), szwajcarsko-niemiecki malarz i grafik, związany z różnymi kierunkami: ekspresjonizmem, kubizmem i surrealizmem, autor znanych prac m.in. *Południowych ogrodów*, *Ad Parnassum*, *Senecio*.

85. rocznica śmierci

LIPIEC

1 VII ŚWIATOWY DZIEŃ ARCHITEKTURY

4 VII 2000 Zmarł **GUSTAW HERLING-GRUDZIŃSKI** (ur. 20 V 1919), prozaik i eseista, publicysta, krytyk literacki, współzałożyciel miesięcznika „Kultura”, więzień łagrów i obozów NKWD, autor powieści i opowiadań, m.in. *Inny Świat*, *Zapiski sowieckie*, *Dziennik pisany nocą*.

25. rocznica śmierci

6 VII 2005 Zmarł **CLAUDE SIMON** (ur. 10 X 1913), francuski pisarz i eseista, uczestnik wojny domowej w Hiszpanii, autor dzieł m.in. *Warkocz Bereniki*, *Droga przez Flandrię*, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury w 1985 r.

20. rocznica śmierci

06 VII 1535 Zmarł **THOMAS MORE** (ur. 7 II 1478), angielski filozof, humanista, pisarz polityczny, mąż stanu, autor *Utopii*, projektu idealnego państwa i systemu społecznego.

490. rocznica śmierci

9 VII 1945 Zmarła **MARIA PAWLIKOWSKA-JASNORZEWSKA** (ur. 24 XI 1891), poetka i dramatopisarka dwudziestolecia międzywojennego, autorka zbiorów wierszy, m.in. *Różowa magia*, *Pocątunki*, *Niebieskie migdały*, *Róża i lasy płonące*.

80. rocznica śmierci

9 VII 1775 Urodził się **MATTHEW GREGORY LEWIS**, właśc. Monk Lewis (zm. 14 V 1818), angielski pisarz i dramaturg, autor powieści gotyckich, sławę zapewniła mu debiutancka powieść *Mnich*.

250. rocznica urodzin

- 10 VII 1835 Urodził się **HENRYK WIENIAWSKI** (zm. 31 III 1880), kompozytor, wybitny skrzypek, pedagog, autor ponad 50 kompozycji głównie utworów na skrzypce solo, z towarzyszeniem fortepianu lub orkiestry, także duety skrzypcowe.
185. rocznica urodzin
145. rocznica śmierci
- 11 VII ŚWIATOWY DZIEŃ LUDNOŚCI**
- 15 VII 1410 **BITWA POD GRUNWALDEM.** Jedna z największych bitew w historii średniowiecznej Europy, zakończona zwycięstwem wojsk polsko-litewskich i pogromem sił krzyżackich.
615. rocznica
- 19 VII 1985 Zmarł **JANUSZ ANDRZEJ ZAJDEL** (ur. 15 VIII 1938), polski pisarz, twórca literatury fantastycznonaukowej, prekursor i czołowy przedstawiciel nurtu fantastyki socjologicznej w Polsce, autor powieści *Cała prawda o planecie Ksi, Paradyzja*.
40. rocznica śmierci
- 25 VII 1905 Urodził się **ELIAS CANETTI** (zm. 14 VIII 1994), szwajcarski pisarz, eseista i dramaturg tworzący w języku niemieckim, autor m.in. traktatu *Masa i władza*, powieści *Auto da fé*, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury w 1981 r.
120. rocznica urodzin
- 26 VII 1885 Urodził się **ANDRÉ MAUROIS**, właśc. Émile Herzog (zm. 9 X 1967), francuski pisarz, autor wielu biografii pisarzy i polityków, m.in. *Prometeusz, czyli życie Balzaka, W poszukiwaniu Marcela Prousta*.
140. rocznica urodzin
- 26 VII 1875 Urodził się **CARL GUSTAW JUNG** (zm. 6 VI 1961), szwajcarski psychiatra i psychoanalityk, współtwórca psychologii głębi, na bazie której stworzył własne koncepcje ujęte jako psychologia analityczna, autor dzieła *Archetypy i nieświadomość zbiorowa*.
150. rocznica urodzin
- 28 VII 1750 Zmarł **JOHANN SEBASTIAN BACH** (Jan Sebastian Bach), (ur. 21 III?/31 III 1685), kompozytor i organista niemiecki epoki baroku, jeden z najwybitniejszych artystów w dziejach muzyki, kompozytor dworski, wybitny wykonawca i jeden z najbardziej wpływowych kompozytorów, twórca m.in. *Wielkiej mszy h-moll, Koncertów brandenburskich*.
275. rocznica śmierci
340. rocznica urodzin

29 VII 1890 Zmarł **VINCENT VAN GOGH** (ur. 30 III 1853), holenderski malarz postimpresjonistyczny, niedoceniony za życia, uważany jest za jednego z największych malarzy w historii sztuki, autor *Słoneczników*.

135. rocznica śmierci

31 VII 1965 Urodziła się **JOANNE KATHLEEN ROWLING**, właśc. Joanne Murray, brytyjska pisarka, autorka serii książek fantasy dla dzieci i młodzieży *Harry Potter* oraz serii kryminałów pisanych pod pseudonimem Robert Galbraith, m.in. *Wołanie kukułki*.

60. rocznica urodzin

SIERPIEŃ

1 VIII **NARODOWY DZIEŃ PAMIĘCI POWSTANIA WARSZAWSKIEGO**

1 VIII 1520 Urodził się **ZYGMUNT II AUGUST** (zm. 7 VII 1572), syn Zygmunta I Starego i Bony Sforzy, wielki książę litewski, król Polski, ostatni dziedziczny wielki książę litewski, ostatni męski przedstawiciel dynastii Jagiellonów, z jego inicjatywy Koronę Królestwa Polskiego i Wielkie Księstwo Litewskie na mocy unii lubelskiej połączono w jedno państwo, Rzeczpospolitą Obojga Narodów.

505. rocznica urodzin

5 VIII 1850 Urodził się **GUY DE MAUPASSANT** (zm. 6 VII 1893), francuski pisarz, przedstawiciel naturalizmu i dekadentyzmu, autor nowel, m.in. *Baryłeczka*, relacji z podróży, sztuk teatralnych, powieści *Bel-Ami*, *Piotr i Jan*.

175. rocznica urodzin

6 VII 1660 Zmarł **DIEGO RODRIGUEZ DE SILVA Y VELAZQUEZ** (ur. 1599), hiszpański malarz, przedstawiciel baroku w sztuce, tworzył głównie portrety członków dworu królewskiego, m.in. *Panny dworskie*.

365. rocznica śmierci

6 i 9 VIII 1945 **ATAK ATOMOWY NA HIROSZIMĘ I NAGASAKI**. Atak lotniczy Amerykanów mający na celu doprowadzenie do kapitulacji Japonii podczas II wojny światowej, jedyne w historii dwa przypadki użycia broni atomowej do działań zbrojnych, w wyniku których miasta uległy całkowitemu zniszczeniu.

80. rocznica

9 VIII **ŚWIATOWY DZIEŃ MIŁOŚNIKÓW KSIĄŻEK**

13-25 VIII 1920 **BITWA WARSZAWSKA**, zwyczajowo nazywana „Cudem nad Wisłą”, bitwa stoczona w czasie wojny polsko-bolszewickiej, zdecydowała o zachowaniu niepodległości przez Polskę i przekreśliła plany rozprzestrzenienia

komunizmu na Europę Zachodnią, jedna z przełomowych bitew w historii świata.

105. rocznica

15 VIII   DZIEŃ WOJSKA POLSKIEGO

16 VIII 1845   Urodził się **ZYGMUNT GLOGER** (zm. 3 XI 1910), historyk, archeolog i etnograf, folklorysta, autor dzieła *Encyklopedia staropolska ilustrowana*, która nadal stanowi cenne źródło do dziejów kultury staropolskiej.

180. rocznica urodzin

115. rocznica śmierci

18 VIII 1850   Zmarł **HONORÉ DE BALZAC** (ur. 20 V 1799), francuski powieściopisarz, jeden z najważniejszych twórców współczesnej powieści europejskiej, autor monumentalnego cyklu powieściowego *Komedia ludzka*, m.in. *Fizjologia małżeństwa*, *Ojciec Goriot*.

175. rocznica śmierci

19 VIII 1970   Zmarł **PAWEŁ JASIENICA** (ur. 10 XI 1909), polski historyk, pisarz historyczny, eseista, autor *Polski Piastów*, *Polski Jagiellonów*,

55. rocznica śmierci

25 VIII 1900   Zmarł **FRIEDRICH WILHELM NIETZSCHE** (ur. 25 VIII 1844), niemiecki filozof, filolog klasyczny, prozaik i poeta, autor dzieła *Tako rzecze Zaratustra*, *Ecce Homo*.

125. rocznica śmierci

25 VIII 1905   Urodziła się **FAUSTYNA KOWALSKA**, właśc. Helena Kowalska (zm. 5 X 1938), polska święta Kościoła katolickiego, zakonnica ze Zgromadzenia Sióstr Matki Bożej Miłosierdzia, mistyczka, stygmatyczka i wizjonerka, głosicielka kultu Miłosierdzia Bożego, autorka *Dzienniczka*.

115. rocznica urodzin

26 VIII 1880   Urodził się **GUILLAUME APOLLINAIRE**, właśc. Wilhelm Apolinary Kostrowicki (zm. 9 XI 1918), francuski poeta i pisarz pochodzenia polskiego, przedstawiciel francuskiej awangardy poetyckiej, surrealista, autor dzieł m.in. *Alkohole*, *Wiersze nadreńskie*.

145. rocznica urodzin

26 VIII 1910   Urodziła się **MATKA TERESA Z KALKUTY**, właśc. Agnese Gonxhe Bojaxhiu (5 IX 1931), albańska zakonnica, założycielka zgromadzenia Misjonarek Miłości, święta Kościoła katolickiego, prowadziła w Indiach hospicja dla umierających, ubogich, chorych i sierot, laureatka Pokojowej Nagrody Nobla.

115. rocznica urodzin

28 VIII   ŚWIĘTO POLSKIEGO LOTNICTWA

29 VIII 1915 Urodziła się **INGRID BERGMAN** (zm. 29 VIII 1982), szwedzka aktorka filmowa i teatralna, jedna z największych aktorek wszech czasów, odtwórczyni głównej roli w melodramacie *Casablanca*, zdobywczyni Oscarów za role w filmach *Gasnący płomień*, *Anastazja* i *Morderstwo w Orient Expresie*.

110. rocznica urodzin

31 VIII 1870 Urodziła się **MARIA MONTESSORI** (zm. 6 V 1952), włoska lekarka, twórczyni systemu wychowania dzieci zw. metodą Montessori, autorka publikacji *Odkrycie dziecka*, *O kształtowaniu się człowieka*.

155. rocznica urodzin

31 VIII DZIEŃ SOLIDARNOŚCI I WOLNOŚCI

WRZESIEŃ

3 IX 1990 Zmarł **MIECZYŚLAW FOGG**, właśc. Mieczysław Fogiel (ur. 30 V 1901), piosenkarz, artysta dawnych warszawskich kabaretów i teatrów rewiowych, niezmiennie popularny również po wojnie, znany z utworów m.in. *Tango milonga*, *To ostatnia niedziela*, *Jesienne róże*.

35. rocznica śmierci

5 IX 1915 Zmarł **STANISŁAW WITKIEWICZ**, ojciec Stanisława Ignacego Witkiewicza (ur. 21 V 1851), malarz impresjonista, architekt, krytyk literacki, prozaik, twórca i popularyzator stylu zakopiańskiego w budownictwie, autor m.in. dzieł *Na przełęczy*, *Z Tatr*, studiów *Styl zakopiański*, *Sztuka i krytyka u nas*.

110. rocznica śmierci

8 IX MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ ALFABETYZACJI

12 IX 1930 Zmarł **PIOTR SKRZYNECKI** (ur. 27 IV 1997), polski reżyser i scenarzysta, założyciel krakowskiego kabaretu „Piwnica pod Baranami”.

95. rocznica urodzin

12 IX 1970 Zmarł **JAN SZTAUDYNGER** (ur. 28 IV 1904), poeta, satyryk, tłumacz, znawca i animator teatru lakowego, autor m.in. zbiorów poetyckich *Dom mój*, *Strofy wrocławskie*, satyrycznych *Rzeź na Parnasie*.

55. rocznica śmierci

16 IX 1910 **POWSTANIE HARCERSTWA** (pierwszego zastępu), polskiego ruchu społecznego i wychowawczego dzieci i młodzieży wzorowanego na skautingu brytyjskim, opartego na idei służby, samodoskonalenia i braterstwa.

115. rocznica

- 16 IX**   **MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ OCHRONY WARSTWY OZONOWEJ**
- 18 IX 1970   Zmarł **JIMI HENDRIX** (ur. 27 XI 1942), amerykański gitarzysta, wokalista, kompozytor, uznawany za najwybitniejszego gitarzystę wszechczasów.
55. rocznica śmierci
- 21 IX 1860   Zmarł **ARTHUR SCHOPENHAUER** (ur. 22 II 1788), niemiecki filozof, prekursor filozofii życia, przedstawiciel pesymizmu w filozofii, autor dzieła *Świat jako wola i przedstawienie*.
165. rocznica śmierci
- 21 IX**   **MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ POKOJU**
- 21 IX – 27 IX**   **TYDZIEŃ ZAKAZANYCH KSIĄŻEK**
- 25 IX**   **ŚWIATOWY DZIEŃ MORZA**
- 25 IX 1765   Urodził się **MICHAŁ KLEOFAS OGIŃSKI** (zm. 15 X 1833), kompozytor i teoretyk muzyki, pamiętnikarz, pisarz polityczny, najbardziej znany jako autor poloneza a-moll *Pożegnanie Ojczyzny*.
260. rocznica urodzin
- 25 IX 1970   Zmarł **ERICH MARIA REMARQUE**, właśc. E. Paul Remark (ur. 22 VI 1898), niemiecki pisarz, przedstawiciel tzw. straconego pokolenia, twórca m.in. powieści *Na Zachodzie bez zmian*, *Łuk Triumfalny*, dramatu *Ostatnia stacja*.
55. rocznica śmierci
- 25 IX 1960   Urodził się **ANDRZEJ STASIUK**, polski prozaik, poeta, dramaturg, eseista, publicysta i wydawca, laureat prestiżowych nagród literackich, autor m.in. *Jadąc do Babadag*, *Osiołkiem*, *Rzeka dzieciństwa*.
65. rocznica urodzin
- 27 IX**   **ŚWIATOWY DZIEŃ TURYSTYKI**
- 27 IX**   **DZIEŃ PODZIEMNEGO PAŃSTWA POLSKIEGO**
- 28 IX**   **MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ GŁUCHYCH I JĘZYKA MIGOWEGO**
- 29 IX**   **OGÓLNOPOLSKI DZIEŃ GŁOŚNEGO CZYTANIA**
- 30 IX 1990**   Zmarł **PATRICK WHITE** (ur. 28 V 1912), australijski prozaik, autor powieści m.in. *Drzewo człowiecze*, *Wóz ognisty*, sztuk teatralnych, m.in. *Powrót do Abisynii*, w 1973 r. jako pierwszy pisarz australijski uhonorowany Nagrodą Nobla w dziedzinie literatury.
35. rocznica śmierci
- 30 IX**   **MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ TŁUMACZA**

PAŹDZIERNIK

1 X MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ OSÓB STARSZYCH

1 X MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ MUZYKI

4 X 1515 Urodził się **LUCAS CRANACH młodszy** (zm. 25 I 1586), niemiecki malarz i grafik, projektant drzeworytów, syn Lucasa Cranacha starszego, autor m.in. *Portretu królowej Bony Sforzy*.
510. rocznica urodzin

7 X 1620 Zmarł **STANISŁAW ŻÓŁKIEWSKI** (ur. 1547), hetman, polski magnat, sekretarz królewski, hetman polny koronny, kasztelan lwowski, wojewoda kijowski, hetman wielki koronny, kanclerz wielki koronny, zwycięzca w wielu kampaniach przeciwko Rosji, Szwecji, Imperium Osmańskiemu i Tatarom, pisarz i pamiętnikarz.
405. rocznica śmierci

8 X 1910 Zmarła **MARIA KONOPNICKA**, pseud. Jan Sawa, Jan Waręż i in. (ur. 23 V 1842), poetka, nowelistka i publicystka okresu realizmu, działaczka na rzecz kobiet, filantropka, organizatorka akcji pomocy więźniom politycznym i ich rodzinom, autorka zaangażowanych społecznie artykułów publicystycznych oraz nowel, m.in. *Mendel gdański*, *słów Roty*.
115. rocznica śmierci

8 X 1920 Urodził się **FRANK HERBERT** (zm. 12 II 1986), pisarz amerykański, jeden z ważniejszych przedstawicieli amerykańskiej literatury science fiction, autor m.in. powieści *Diuna*, która zapoczątkowała sagę *Kroniki Diuny*.
105. rocznica urodzin

9 X MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ PISANIA LISTÓW

9 X 1940 Urodził się **JOHN LENNON** (zm. 8 XII 1980), brytyjski muzyk, kompozytor, piosenkarz i autor tekstów, jeden z Beatlesów, twórca przebojów m.in. *Cold Turkey*, *Imagine*.
85. rocznica urodzin

10 X ŚWIATOWY DZIEŃ ZDROWIA PSYCHICZNEGO

11 X 1885 Urodził się **FRANÇOIS MAURIAC** (zm. 1 IX 1970), francuski powieściopisarz, poeta i dramaturg, autor powieści psychologicznych, m.in. *Teresa Desqueyroux*, *Kłębowisko żmij*, dramatu *Asmodeusz*, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury w 1952 r.
140. rocznica urodzin
55. rocznica śmierci

14 X   **DZIEŃ EDUKACJI NARODOWEJ**

15 X   **MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ KOBIET WIEJSKICH**

16 X   **ŚWIATOWY DZIEŃ ŻYWNOSCI**

22 X 1870   Urodził się **IWAN ALEKSIEJEWICZ BUNIN** (zm. 8 XI 1953), rosyjski prozaik i poeta, autor zbiorów poezji, m.in. *Pod otwartym niebem*, powieści, nowel, opowiadań, m.in. *Życie Arseniewa*, *Wieś*, *Pan z San Francisco*, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury w 1933 r.
155. rocznica urodzin

24 X   **DZIEŃ ORGANIZACJI NARODÓW ZJEDNOCZONYCH**

25 X 2005   Zmarła **MIRA KUBASIŃSKA** (ur. 8 IX 1944), wokalistka blues-rockowego rzeszowskiego zespołu Breakout, wykonawczyni znanych przebojów *Gdybyś kochał*, *hej*, *Poszłabym za tobą*.
20. rocznica śmierci

25 X 1925   Urodził się **JOHANN STRAUSS (syn)** (3 VI 1899), austriacki kompozytor, skrzypek, dyrygent, autor walców tanecznych, m.in. *Nad pięknym modrym Dunajem*.
200. rocznica urodzin

27 X   **ŚWIATOWY DZIEŃ DZIEDZICTWA AUDIOWIZUALNEGO**

31 X 1945   Zmarł **WINCENTY WITOS** (21 I 1874), działacz ludowy, polityk, publicysta, wieloletni przywódca ruchu ludowego, trzykrotny premier Rzeczypospolitej Polskiej.
80. rocznica śmierci

LISTOPAD

2 XI 1950   Zmarł **GEORGE BERNARD SHAW** (ur. 26 VII 1856), angielski dramatopisarz i krytyk literacki, przedstawiciel dramatu realistycznego, autor m.in. dramatów *Pigmalion*, *Dom serc złamanych*, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury w 1925 r.
75. rocznica śmierci

6 XI 1755   Urodził się **ks. STANISŁAW STASZIC** (zm. 20 I 1826), działacz oświeceniowy i pisarz polityczny, filozof, przyrodnik, publicysta, tłumacz, ksiądz katolicki, autor m.in. *Przestróg dla Polski*, rozprawy *O statystyce Polski*, poematu *Ród ludzki*.
270. rocznica urodzin

- 7 XI 1925 Urodził się **WILLIAM WHARTON** właśc. Albert William du Aime (zm. 29 X 2008), amerykański psycholog, malarz, pisarz, autor powieści obyczajowo-psychologicznych, m.in. *Ptasiek, Tato, W księżycową jasną noc, Spóźnieni kochankowie*.
100. rocznica urodzin
- 8 XI **MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ RADIOLOGII**
- 8 XI 1900 Urodziła się **MARGARET MITCHELL** (zm. 16 VIII 1949), amerykańska powieściopisarka i dziennikarka, autorka powieści nagrodzonej nagrodą Pulitzera *Przeminęło z wiatrem*.
125. rocznica urodzin
- 10 XI 1980 Powstanie (rejestracja przez Sąd Najwyższy w Warszawie) **NSZZ „SOLIDARNOŚĆ” NIEZALEŻNEGO SAMORZĄDNEGO ZWIĄZKU ZAWODOWEGO**, ogólnopolskiego związku zawodowego dla obrony praw pracowniczych, do 1989 r. jednego z głównych ośrodków masowego ruchu oporu przeciw komunistycznym rządowi Polski Ludowej.
45. rocznica
- 11 XI **NARODOWE ŚWIĘTO NIEPODLEGŁOŚCI**
- 13 XI 1850 Urodził się **ROBERT LOUIS STEVENSON** (zm. 3 XII 1894), szkocko-angielski pisarz i krytyk literacki, z zawodu prawnik, autor powieści, m.in. słynnej *Wyspy skarbów, Porwanego za młodu, Doktora Jekylla i pana Hyde’a*.
175. rocznica urodzin
- 14 XI **ŚWIATOWY DZIEŃ WALKI Z CUKRZYCĄ**
- 15 XI 1895 Urodził się **ANTONI SŁONIMSKI** (zm. 4 VII 1976), poeta i prozaik, satyryk, krytyk teatralny, tłumacz, członek grupy poetyckiej Skamander, autor m.in. tomików poetyckich *Godzina poezji, Okno bez krat*, dramatu *Wieża Babel*.
130. rocznica urodzin
- 16 XI **MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ TOLERANCJI**
- 17 XI 1905 Urodził się **ADAM WAŻYK**, właśc. Adam Wagman (13 VIII 1982), poeta, prozaik, eseista, tłumacz, autor powieści, sztuk, esejów i szkiców krytycznych oraz kilkunastu zbiorów poetyckich m.in. *Semafory*.
120. rocznica urodzin
- 19 XI 1885 Urodził się **KAZIMIERZ SOSNKOWSKI**, ps. Baca, Godziemba, Józef, Józef Godziemba, (zm. 11 X 1969), polski dowódca wojskowy i polityk, działacz niepodległościowy, od 1936 generał broni Wojska Polskiego, założyciel Związku Walki Czynnej i komendant Związku Walki Zbrojnej, jeden z najbardziej zasłużonych i najlepiej znanych na Zachodzie polskich działaczy okresu II wojny światowej.
140. rocznica urodzin

- 20 XI 1910 Zmarł **LEW NIKOŁAJEWICZ TOŁSTOJ**, hrabia (ur. 9 IX 1828), rosyjski prozaik, dramaturg, myśliciel, krytyk literacki, twórca m.in. eposu *Wojna i pokój*, powieści *Anna Karenina*.
115. rocznica śmierci
- 20 XI 1925 Zmarł **STEFAN ŻEROMSKI**, pseud. Maurycy Zych, Józef Katerla (ur. 14 X 1864), powieściopisarz, nowelista i dramaturg, autor m.in. powieści *Ludzie bezdomni*, *Przedwiośnie*, opowiadań *Siłaczka*, dramatów *Uciekła mi przepióreczka*.
100. rocznica śmierci
- 21 XI ŚWIATOWY DZIEŃ TELEWIZJI**
- 21 XI ŚWIATOWY DZIEŃ FILOZOFII**
- 22 XI 1890 Urodził się **CHARLES DE GAULLE** (zm. 9 XI 1970), francuski polityk, mąż stanu i teoretyk wojskowości, prezydent Francji.
135. rocznica urodzin
55. rocznica śmierci
- 26 XI 1855 Zmarł **ADAM MICKIEWICZ** (ur. 24 XII 1798), poeta, działacz polityczny i religijny, mistyk, członek i założyciel Towarzystwa Filomatycznego, uważany za największego poetę polskiego romantyzmu, wieszcz narodowy, autor ballad, powieści poetyckich, dramatu *Dziady*, eposu narodowej *Pan Tadeusz*.
170. rocznica śmierci
- 27 XI 1895 Zmarł **ALEXANDRE DUMAS**, syn (ur. 28 VII 1824), francuski dramaturg i powieściopisarz, autor m.in. melodramatu *Dama kameliowa*, który stał się kanwą słynnej opery Verdiego *La Traviata*.
130. rocznica śmierci
- 30 XI 1835 Urodził się **MARK TWAIN**, właśc. Samuel Langhorne Clemens (zm. 21 IV 1910), amerykański pisarz, drukarz i dziennikarz, poszukiwacz złota, autor powieści *Pod gołym niebem*, *Przygody Tomka Sawyera*, *Przygody Hucka Finna*.
190. rocznica urodzin
115. rocznica śmierci
- 30 XI 1900 Zmarł **OSKAR WILDE** (ur. 16 X 1854), irlandzki dramaturg, poeta, krytyk literacki, autor m.in. *Portretu Doriany Gray*, komedii obyczajowych *Kobieta bez znaczenia*.
125. rocznica śmierci

GRUDZIEŃ

1 XII ŚWIATOWY DZIEŃ AIDS

1 XII 1415 Urodził się **JAN DŁUGOSZ** (zm. 19 V 1480), kronikarz, polski historyk, duchowny, geograf, dyplomata, wychowawca synów Kazimierza Jagiellończyka, jeden z najwybitniejszych historiografów średniowiecza, twórca dzieła *Roczniki, czyli kroniki sławnego Królestwa Polskiego*.
610. rocznica urodzin
545. rocznica śmierci

3 XII MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ NIEPEŁNOSPRAWNYCH

4 XII 1875 Urodził się **RAINER MARIA RILKE** (zm. 29 XII 1926), austriacki poeta, prozaik i eseista, wybitny reprezentant liryki symbolistycznej, autor m.in. *Księgi obrazów, Sonetów do Orfeusza*.
150. rocznica urodzin

5 XII MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ WOLONTARIUSZA

5 XII 1925 Zmarł **WŁADYSŁAW STANISŁAW REYMONT**, właśc. S.W. Rejment (ur. 7 V 1867), powieściopisarz i nowelista, jeden z głównych przedstawicieli realizmu, autor m.in. *Ziemi obiecanej, Komediantki*, w 1924 r. uhonorowany Nagrodą Nobla w dziedzinie literatury za epos narodowy *Chłopi*.
100. rocznica śmierci

5 XII 1870 Zmarł **ALEXANDRE DUMAS**, ojciec (ur. 24 VII 1802), francuski powieściopisarz i dramaturg, autor powieści historyczno-przygodowych m.in. *Trzej muszkietierowie, Królowa Margot, Hrabia Monte Christo*.
155. rocznica śmierci

6 XII 1945 Urodził się **RAFAŁ WOJACZEK** (zm. 11 V 1971), poeta i prozaik, za jego życia ukazały się tylko dwa tomy wierszy *Sezon* oraz *Inna bajka* (1970), oba wyróżnione Nagrodą im. Tadeusza Peipera.
75. rocznica urodzin

10 XII MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ PRAW CZŁOWIEKA

10 XII 1945 Urodził się **MAREK GRECHUTA** (zm. 9 X 2006), piosenkarz, poeta, kompozytor i malarz, uznawany za najważniejszego przedstawiciela polskiej poezji śpiewanej, autor znanych piosenek, m.in. *Ocalić od zapomnienia, Nie dokazuj, Wiosna, ach to ty*.
80. rocznica urodzin

12 XII 1860 Urodził się **JAN KASPROWICZ** (zm. 1 VIII 1926), poeta i dramaturg młodopolski, krytyk literacki i teatralny, prekursor katastrofizmu, autor

m.in. *Księgi ubogich*, cyklu sonetów *Z chałupy*, *Krzak dzikiej róży*, hymnów *Ginącemu światu*, *Salve Regina*.

165. rocznica urodzin

12 XII 1915 Urodził się **JEREMI PRZYBORA** (zm. 4 III 2004), poeta, pisarz, satyryk, aktor, współtwórca (wraz z Jerzym Wasowskim) telewizyjnego Kabaretu Starszych Panów i Kabaretu Jeszcze Starszych Panów oraz radiowego teatryku „Eterek”, cyklu audycji telewizyjnych „Divertimento”, autor libretta do musicalu *Piotruś Pan*.
110. rocznica urodzin

13 XII DZIEŃ KSIĘGARZA

19 XII 1915 Urodziła się **ÉDITH PIAF**, właściwie Édith Giovanna Gassion (zm. 10 X 1963), francuska piosenkarka, uznawana za jedną z najwybitniejszych francuskich artystek XX w. oraz za ikonę francuskiej piosenki, wykonawczyni niezapomnianych piosenek *Milord*, *Non, je ne regrette rien*.
110. rocznica urodzin

21 XII 1940 Zmarł **FRANCIS SCOTT FITZGERALD** (ur. 24 IX 1896), amerykański pisarz, nowelista, jeden z czołowych przedstawicieli straconego pokolenia pisarzy amerykańskich, autor powieści, m.in. *Wielki Gatsby*, *Piękności Południa*.
85. rocznica śmierci

21 XII 1375 Zmarł **GIOVANNI BOCCACCIO** (ur. 16 VI 1313), pisarz włoski, humanista, znany zwłaszcza ze swego dzieła *Dekameron*, twórca nowożytnej nowelistyki.
650. rocznica śmierci

25 XII 1025 Koronacja Mieszka II Lamberta na króla Polski
1000. rocznica

29 XII 1920 Urodził się **LUDWIK JERZY KERN** (zm. 29 X 2010), poeta, satyryk, dziennikarz, tłumacz literatury pięknej, autor tekstów piosenek, m.in. *W kalendarzu jest taki dzień*, *Nie bądź taki szybki Bill*, *Cicha woda*, autor utworów satyrycznych, drukowanych w „Szpilkach”.
105. rocznica urodzin
15. rocznica śmierci

II. ROCZNICE I WYDARZENIA REGIONALNE

STYCZEŃ

- 1 I 1905 Urodził się w Przemyślu **WALERIAN KRAMARZ** (zm. po 21 VI 1941), rodowity przemyślanin, pedagog, historyk, organizator polskiego harcerstwa w Przemyślu w czasie II wojny światowej, w 1940 r. aresztowany i skazany, autor pionierskiej pracy z zakresu demografii historycznej *Ludność Przemyśla w latach 1521–1921*.
120. rocznica urodzin
- 6 I 1925 Urodził się **JERZY SIENKIEWICZ**, pseud. Jes (zm. 3 III 1992 w Rzeszowie), rysownik, malarz, satyryk, redaktor graficzny dziennika „Nowiny Rzeszowskie”, twórca postaci Jacusia Rzeszowiaka, bohatera najdłużej publikowanych na łamach gazety cyklów rysunkowych, karykaturzysta popularnych mieszkańców Rzeszowa: artystów, pisarzy, muzyków, działaczy kultury, publicystów i dziennikarzy, uczestnik wielu wystaw w kraju i za granicą. Jego prace znajdują się w zbiorach Muzeum Okręgowego i BWA w Rzeszowie.
100. rocznica urodzin
- 7 I 1920 Urodził się **JERZY PLEŚNIAROWICZ** (zm. 13 I 1978 w Rzeszowie), poeta, tłumacz, krytyk teatralny, adaptator sztuk scenicznych, reżyser, tłumacz, jeden z założycieli Związku Literatów Polskich w Rzeszowie, długoletni kierownik literacki Teatru im. Siemaszkowej w Rzeszowie, współinicjator Rzeszowskich Spotkań Teatralnych (organizowanych od 1961 r.).
105. rocznica urodzin
- 13 I 1930 Urodził się **MARIAN KONIECZNY** (zm. 25 VII 2017), rzeźbiarz, profesor i rektor ASP w Krakowie, związany z Brzozowem, autor wielu pomników, m.in. Warszawskiej Nike, Czynu Rewolucyjnego w Rzeszowie, Stanisława Wyspiańskiego w Krakowie, Jana Zamojskiego w Zamościu.
95. rocznica urodzin
- 13 I 1900 Urodził się w Jaśle **STANISŁAW KADYI** (zm. 4 XII 1980), lekarz okulista, badacz, paleontolog i geolog, związany z Jasłem, kolekcjoner flory i fauny kopalnej, dzieł sztuki, rzemiosła artystycznego, malarstwa i militariów.
125. rocznica urodzin
45. rocznica śmierci
- 13 I 1930 Urodził się w Jasionowie k. Brzozowa **MARIAN KONIECZNY** (zm. 25 VII 2017), rzeźbiarz, profesor i rektor ASP w Krakowie, twórca wielkich kompozycji rzeźbiarskich, medali, portretów sławnych Polaków m.in. Konrada Swinarskiego, Krzysztofa Pendereckiego, autor wielu pomników, m.in. Warszawskiej Nike, Czynu Rewolucyjnego w Rzeszowie, Stanisława

Wyspiańskiego i Pomnika Grunwaldzkiego w Krakowie, Jana Zamojskiego w Zamościu.

95. rocznica urodzin

13 I 1935 Urodził się w Woli Małej k. Łańcuta **KAZIMIERZ MOSKWA** (zm. 1 III 1983 w Rzeszowie), archeolog, długoletni pracownik Muzeum Okręgowego w Rzeszowie, autor pierwszego syntetycznego ujęcia pradziejów okolic Rzeszowa *Pradzieje powiatu rzeszowskiego* oraz monografii *Kultura łużycka w południowo-wschodniej Polsce*.

90. rocznica urodzin

17 I 1920 Urodził się w Jasionce k. Rzeszowa **ks. WALENTY BAL** (zm. 10 I 2002 w Rzeszowie), ksiądz katolicki, protonatariusz apostolski, infułat, dziekan dekanatu rzeszów, I kanonik gremialny kapituły jarosławskiej, proboszcz parafii p.w. Świętego Krzyża w Rzeszowie, wybitny kaznodzieja, wychowawca wielu pokoleń młodzieży, kapelan Armii Krajowej, Związku Miłośników Lwowa i Kresów Wschodnich, Cechu Rzemieślników, honorowy obywatel miasta Rzeszowa.

105. rocznica urodzin

19 I 1975 Zmarł w Rzeszowie **ALEKSANDER CZESŁAW CODELLO** (ur. 10 XI 1909 w Siedlance, pow. kolbuszowski), historyk, pedagog, jeden z założycieli Towarzystwa Regionalnego Ziemi Rzeszowskiej oraz Oddziału Polskiego Towarzystwa Historycznego w Rzeszowie, w czasie okupacji hitlerowskiej zaangażowany w tajne nauczanie, autor artykułów dotyczących historii regionu, m.in. *Mieszczanie i chłopci rzeszowscy w czasach saskich*, *Stosunki gospodarczo-społeczne na wsi rzeszowskiej w pierwszej połowie XVIII wieku*.

50. rocznica śmierci

22 I 1985 Zmarł w Krośnie **WIKTOR ŁĄCKI** (ur. 23 VI 1911 r. w Bóbrce k. Krosna), działacz amatorskiego ruchu artystycznego, zasłużony dla rozwoju kultury regionalnej. W czasie okupacji za działalność konspiracyjną aresztowany, osadzony w więzieniu w Jaśle, następnie w obozach koncentracyjnych i obozie pracy. Po wyzwoleniu organizator pierwszego polskiego ośrodka kultury ze świetlicą i biblioteką w Schwabmünchen. Założyciel Związku Byłych Więźniów Politycznych, założyciel i zarządca świetlicy, przedszkola, klubu sportowego i teatru amatorskiego. Po powrocie do Krosna zajmował się działalnością kulturalną, reżyser w krośnieńskim teatrze „Nafta”.

40. rocznica śmierci

LUTY

6 II 1905 Zmarł w Rzeszowie **ALFONS RODERYK ALS** (ur. 30 III 1839), działacz społeczny, adwokat, zastępca burmistrza Rzeszowa, wieloletni dyrektor Kasy Oszczędności, prezes Towarzystwa Gimnastycznego Sokół w Rzeszowie

i członek Wydziału Izby Adwokatów w Tarnowie, honorowy obywatel Rzeszowa. Jego imieniem nazwano jedną z ulic w centrum miasta, został pochowany na Starym Cmentarzu w Rzeszowie.

120. rocznica śmierci

20 II 1875 Urodził się w Rozwadowie (obecnie dzielnicy Stalowej Woli) **ALFONS KONRAD KARPIŃSKI** (zm. 6 VI 1961), malarz, w Krakowie aktywnie współpracował z kabaretem „Zielony Balonik”, należał do wielu polskich i europejskich stowarzyszeń artystycznych, m.in. Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych w Krakowie i Warszawie, Powszechnego Związku Artystów Polskich, uczestnik wystaw krajowych i zagranicznych. Autor prac, m.in. *Rok 1846, Anioł pański, Za późno, Pokusy, Herbaciane róże w chińskim wazonie* oraz licznych portretów kobiet.

150. rocznica urodzin

21 II 2005 Zmarł **ZDZISŁAW BEKSIŃSKI** (ur. 24 II 1929 w Sanoku), malarz, rzeźbiarz, fotograf i rysownik, posługujący się też grafiką komputerową, z wykształcenia architekt, związany z Sanokiem, gdzie w Muzeum Historycznym znajdują się jego prace.

20. rocznica śmierci

24 II 1885 Urodził się w Rzeszowie **JULIUSZ KADEN-BANDROWSKI**, właśc. Juliusz Bandrowski (zm. 8 VIII 1944), pisarz, publicysta, żołnierz Legionów Polskich, adiutant Komendanta Piłsudskiego, kronikarz I Brygady, redaktor pisma „Żołnierz Polski”, współtwórca legendy Piłsudskiego i jego Legionów, autor powieści politycznych, m.in. *Generał Barcz*, zginął w czasie II wojny światowej.

140. rocznica urodzin

MARZEC

2 III 1900 Urodził się **JÓZEF ULMA** (zm. 24 III 1944 w Markowej), rolnik, ogrodnik, działacz społeczny. Od grudnia 1942 r., wraz z żoną Wiktorią z domu Niemczak, ukrywali Żydów. 24 marca 1944 r. niemieccy żandarmi rozstrzelali Ulmów i ukrywanych Żydów. Od 2016 r. w Markowej działa Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II wojny światowej im. Rodziny Ulmów, a od 2018 r. obchodzony jest Narodowy Dzień Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką. Józef Ulma został wraz z żoną pośmiertnie odznaczony medalem Sprawiedliwy wśród Narodów Świata oraz Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski. 10 września 2023 r. odbyła się beatyfikacja rodziny Ulmów.

125. rocznica urodzin

3 III 1965 Zmarł w Jaśle **STANISŁAW JÓZEFOWICZ** (ur. 25 IV 1889 w Kołaczycach), badacz folkloru regionu jasielskiego, nauczyciel, działacz i społecznik,

żołnierz I wojny światowej, autor szeregu prac z zakresu etnografii, kultury i obyczajowości regionalnej, m.in. *Moje przeżycia, Brzyszczy – wieś powiatu jasielskiego*.

60. rocznica śmierci

3 III 1930 Urodził się w Iwoniczu **ADOLF JAKUBOWICZ** (zm. 8 VI 1993 w Rzeszowie), grafik, malarz, rysownik, dziennikarz radiowy i działacz społeczny, inicjator odbudowy spalonej Synagogi Nowomiejskiej w Rzeszowie przeznaczonej na Dom Sztuki, założyciel i pierwszy prezes Związku Polskich Artystów Malarzy i Grafików z siedz. w Rzeszowie. Autor cyklu litografii *Repatrianci*, prac *Rzeszowskie obrazy, Bieszczady w rysunkach Adolfa Jakubowicza*. Redaktor naczelny Rozgłośni Polskiego Radia w Rzeszowie, autor wielu nagradzanych reportaży radiowych i prasowych o tematyce bieszczadzkiej, m.in. *Dymisja dla anioła, Twarzą w twarz, Pionierzy*.

95. rocznica urodzin

14 III 1980 Zmarła **IRENA DOBRZAŃSKA** [Iryna Dobryańska] (ur. 11 XI 1892 r. w Sanoku), etnografka, badaczka sztuki ludowej Łemków, była jedną z inicjatorek powstania Muzeum Łemkowszczyzny w Sanoku, autorka prac *Malarstwo domowe Ukraińców w Karpatach Zachodnich, Malowidła ścienne domów łemkowskich*.

45. rocznica śmierci

16 III 1930 Urodził się w Lubaczowie **JÓZEF ZATHEY** (zm. 11 IX 2000 w Sędziszowie Małopolskim), rzeźbiarz, architekt wnętrz, działacz Związku Polskich Artystów Plastyków, animator kultury niezależnej, autor kompozycji ceramicznych, mozaik, cyklu rzeźb w drewnie *Siedziska*. Autor płaskorzeźb m.in. *Stoń morski* i rzeźb drewnianych posiadających wyszukaną formę, często pełniących funkcje mebli (siedziska, stoły). Jego realizacje znajdują się m.in. w Rymanowie, Muszynie, Zakopanem.

95. rocznica urodzin

25. rocznica śmierci

26 III 1900 Urodził się w Głogowie Młp. **FRANCISZEK KOTULA** (zm. 26 IV 1983 w Rzeszowie), etnograf, historyk, folklorysta i muzealnik, popularyzator wiedzy etnograficznej i historycznej, autor prac monograficznych o kulturze Lasowiaków, Rzeszowiaków, Pogórczan z regionów Polski południowo-wschodniej, m.in. *Tamten Rzeszów, Po Rzeszowskim Podgórzu błędząc*. Po zakończeniu II wojny światowej współorganizator Muzeum Ziemi Rzeszowskiej oraz Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku. Zgromadził ogromne archiwum naukowe zawierające materiały dotyczące budownictwa, rolnictwa, hodowli, rzemiosła, przemysłu, strojów oraz różnych przejawów folkloru, obecnie w zbiorach Muzeum Etnograficznego im. F. Kotuli w Rzeszowie.

125. rocznica urodzin

29 III 2020 Zmarł **KRZYSZTOF EUGENIUSZ PENDERECKI** (ur. 23 XI 1933 w Dębicy), jeden z największych współczesnych kompozytorów i dyrygentów, pedagog muzyczny, przedstawiciel polskiej szkoły kompozytorskiej lat sześćdziesiątych XX w., profesor i rektor Akademii Muzycznej w Krakowie, która 1 I 2021 przyjęła jego imię. Skomponował m.in. *Tren – Ofiarom Hiroszimy*, operę *Diabły z Loudun*, jego utwory były też często wykorzystywane w filmach, m.in. w *Lśnieniu* S. Kubricka czy *Rękopisie znalezionym w Saragossie* W.J. Hasa.

5. rocznica śmierci

30 III 1880 Urodził się w Czarnej (pow. ropczycko-sędziszowski) bł. **ROMAN SITKO** (zm. 12 X 1942), błogosławiony Kościoła katolickiego, duszpasterz, teolog i wychowawca, sekretarz Tarnowskiego Koła Teologicznego, współredaktor i wydawca pisma „Dobry Pasterz”, kanclerz Kurii Diecezjalnej w Tarnowie, rektor Wyższego Seminarium Duchownego w Tarnowie. Po wybuchu II wojny światowej aresztowany przez gestapo i przewieziony do obozu koncentracyjnego Auschwitz-Birkenau, gdzie został zamordowany.

145. rocznica urodzin

30 III 1839 Urodził się w Mokrzeszowie k. Sandomierza **ALFONS RODERYK ALS** (zm. 6 II 1905), prawnik, asesor i zastępca burmistrza, członek Rady Powiatowej i zarządu Izby Adwokatów, założyciel Koła Prawników Rzeszowie, członek wielu Towarzystw, współzałożyciel Kasy Oszczędności i Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” w Rzeszowie.

185. rocznica urodzin

KWIECIEŃ

6 IV 1915 Urodził się w Wielopolu Skrzyńskim **TADEUSZ KANTOR** (zm. 8 XII 1990), reżyser, malarz, scenograf, grafik, autor manifestów artystycznych, animator życia kulturalnego, założyciel Teatru Cricot 2 w Krakowie, jeden z pierwszych artystów uprawiających konceptualizm i happening, które zapoczątkował w sztuce polskiej, twórca m.in. dzieł teatralnych *Umarła klasa*, *Wielopole*, *Wielopole*, słynnej rzeźby *Krzeseł*, prac *Dziennik z podróży*, *Człowiek i stół*.

110. rocznica urodzin

25 IV 1889 Urodził się w Kołaczycach k. Jasła **STANISŁAW JÓZEFOWICZ** (zm. 3 III 1965), nauczyciel, badacz folkloru regionu jasielskiego, działacz i społecznik, autor szeregu prac z zakresu etnografii, kultury i obyczajowości regionalnej.

135. rocznica urodzin

30 IV 1940 Zmarł **HENRYK DOBRZAŃSKI**, właśc. Henryk Hubal-Dobrzański z Dobrej herbu Leliwa, pseud. Hubal (ur. 22 VI 1897 w Jaśle), major kawalerii Wojska Polskiego, sportowiec, jeden z pierwszych dowódców partyzanckich

w czasie II wojny światowej, zwłaszcza na Kielecczyźnie, za zasługi wojenne został pośmiertnie odznaczony Krzyżem Virtuti Militari.

85. rocznica śmierci

MAJ

15 V 1900 Urodził się w Sokołowie Małopolskim **ŁUCJAN DAŃCZAK** (zm. 15 X 1931), architekt, urbanista, malarz, grafik, konserwator dzieł sztuki, legionista, absolwent I Gimnazjum w Rzeszowie, współzałożyciel grupy artystycznej „Samowar”, architekt miejski w Częstochowie, autor projektu układu przestrzennego Częstochowy, osiedli i domów mieszkalnych, m.in. projektu willi Angermana w Boguchwale, projektant wnętrz, mebli, znaków graficznych oraz okładek książek.

125. rocznica urodzin

30 V 1910 Urodził się w Leżajsku **TADEUSZ HOLLENDER**, pseud. Tadeusz Wiatraczny, Katapulta (zm. 31 V 1943), poeta, satyryk, publicysta, tłumacz literatury ukraińskiej i niemieckiej, współzałożyciel i redaktor tygodnika „Sygnały”, a także „Szpilki”. W czasie II wojny światowej uczestniczył w konspiracyjnym życiu literackim, współpracował z AK, aresztowany przez gestapo, rozstrzelany w ruinach getta warszawskiego. Autor zbiorów wierszy *Czas, który minął, Ludzie i pomniki, Satyry i fraszki*.

110. rocznica urodzin

CZERWIEC

16 VI 1895 Urodził się w Gniewczynie k. Łańcuta **ANTONI CHRUŚCIEL**, pseud. Monter, Sokół, Cięciwa i in. (zm. 30 XI 1960), generał brygady Wojska Polskiego, komendant Okręgu Warszawa ZWZ, faktyczny dowódca całości sił powstańczych w powstaniu warszawskim. Po zakończeniu II wojny światowej pozostał na emigracji w Londynie. W 1956 przeniósł się do Waszyngtonu, gdzie do śmierci pracował jako tłumacz i radca prawny.

130. rocznica urodzin

65. rocznica śmierci

11 I 1870 Urodziła się **MARIA JAKUBSKA** (zm. 13 VI 1959), nauczycielka w Bliznem, Krzemiennej i Brzozowie, działaczka charytatywna, społeczna i oświatowa, w czasie wojen światowych organizatorka pomocy dla ludności wysiedlonej z terenów frontu i żydowskiej, założycielka stowarzyszeń nauczycielskich, prezydentka Sodalicii Mariańskiej Pań Nauczycielek Ziemi Sanockiej.

65. rocznica śmierci

LIPIEC

2 VII 1965 Zmarł **WILHELM MACH** (ur. 1 I 1917 w Kamionce k. Ropczyc), prozaik, krytyk literacki, publicysta, uczestnik kampanii wrześniowej. Sekretarz redakcji miesięcznika „Twórczość”, redaktor „Nowej Kultury”. Autor powieści psychologicznych z życia wsi polskiej *Agnieszka, córka Kolumba, Jaworowy dom, Góry nad Czarnym Morzem*, opowiadań i esejów: *Rdza, Doświadczenia i przypadki*, reportaży i felietonów.

60. rocznica śmierci

10 VII 1865 Zmarł w Rzeszowie **JAN TOWARNICKI** (ur. 26 X 1778), lekarz, filantrop, pełnił funkcję lekarza powiatowego w Rzeszowie. Staraniem fundacji jego imienia powstałej z jego majątku wybudowano m.in. Męskie Seminarium Nauczycielskie w Rzeszowie wraz z internatem, Szkołę Rolniczą w Miłocinie, II Gimnazjum w Rzeszowie (obecnie II LO im. Leopolda Lisa-Kuli), budynek Policji Państwowej. Fundacja przyznawała także stypendia i zapomogi dla niezamożnych uczniów szkół rzeszowskich. Został pochowany na Starym Cmentarzu w Rzeszowie.

160. rocznica śmierci

26 VII 2010 Zmarł **JAN ADAMSKI** (ur. 8 X 1923), aktor teatralny, filmowy i telewizyjny, pisarz prozaik, występował w rzeszowskim Teatrze im. W. Siemaszkowej, w Krakowie w Teatrze Rapsodycznym, Starym i Teatrze im. Juliusza Słowackiego, znany m.in. z roli księdza Pycnika w filmie *Polskie drogi*, autor kilku zbiorów opowiadań, m.in. *Odwiedziny*, mąż poetki i dramatopisarki Anny Świrszczyńskiej.

15. rocznica śmierci

28 VII 2010 Zmarła **KATARZYNA SOBczyk** (ur. 21 II 1945 w Tyczynie), piosenkarka muzyki rozrywkowej, popularna głównie w okresie bigbitu, wokalistka w grupie Czerwono-Czarni, w latach 60. zdobywczyni nagród na Krajowym Festiwalu Piosenki Polskiej w Opolu, wykonawczyni znanych przebojów, m.in. *O mnie się nie martw, Nie bądź taki szybki Bill, Trzynastego*.

15. rocznica śmierci

SIERPIEŃ

8 VIII 1940 Urodził się **ZYGMUNT CZYŻ** (zm. 26 XI 2003 w Rzeszowie), artysta plastyk, malarz, grafik, absolwent krakowskiej ASP, laureat wielu nagród i wyróżnień w dziedzinie grafiki, uczestnik międzynarodowych wystaw i konkursów graficznych w kraju i za granicą. Jednym z najbardziej znanych jego dzieł są barwne witraże w rzeszowskiej katedrze.

85. rocznica urodzin

9 VIII 1915 Zmarł w Dębicy **JERZY ŻUŁAWSKI** (ur. 14 VII 1874), dramaturg, powieściopisarz, eseista, nauczyciel w Jaśle, miłośnik i znawca Tatr, współzałożyciel Tatrzańskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego, żołnierz Legionów Polskich, jeden z prekursorów polskiej literatury fantastycznonaukowej, autor trylogii fantastycznej *Na srebrnym globie. Rękopis z Księżycy*.

110. rocznica śmierci

29 VIII 1885 Urodził się w Przemyślu **KAZIMIERZ KLING** (zm. 4 VI 1942), profesor chemii, współorganizator polskiego przemysłu chemicznego, założyciel Instytutu Badawczego w Warszawie, twórca polskiej szkoły analityków i metodyków badań ropy naftowej i gazu ziemnego, autor wielu wynalazków i aparatów pomiarowych. Założyciel Polskiego Towarzystwa Chemicznego, autor kilkudziesięciu publikacji, monografii z zakresu chemii ogólnej, organicznej, a zwłaszcza technologii chemicznej.

140. rocznica urodzin

WRZESIEŃ

27 IX 1885 Urodził się w Komborni k. Krosna **STANISŁAW PIGOŃ** (zm. 18 XII 1968), historyk literatury polskiej, filolog, edytor, profesor UJ. Absolwent jasielskiego gimnazjum. Badacz i znawca dziejów piśmiennictwa polskiego XIX i pocz. XX w., epoki romantyzmu i Młodej Polski. Autor licznych monografii, rozpraw oraz szkiców historycznoliterackich, dotyczących m.in. A. Mickiewicza, A. Fredry, S. Żeromskiego, W. Orkana, *Zarysu nowszej literatury ludowej, Wyboru pisarzy ludowych*. Bogaty księgozbiór S. Pigionia został po jego śmierci, zgodnie z jego wolą, przekazany Wyższej Szkole Pedagogicznej w Rzeszowie, gdzie utworzono Pracownię Polonistyczną Pigionianum, którą w 2004 r. przeniesiono do nowego gmachu Biblioteki Uniwersytetu Rzeszowskiego.

140. rocznica urodzin

PAŹDZIERNIK

6 X 1970 Zmarł **JULIAN PRZYBOŚ** (ur. 5 III 1901), poeta, eseista, teoretyk sztuki, tłumacz, jeden z najwybitniejszych poetów Awangardy Krakowskiej, autor m.in. tomów poetyckich *Z ponad (Sponad), Równanie serca*, esejów literackich: *Linia i gwar, Czytając Mickiewicza*.

55. rocznica śmierci

10 X 1850 Zmarł w Rzeszowie **FRANCISZEK SKIELSKI** (ur. w 1805 w Przemyślu), drukarz, założyciel pierwszej rzeszowskiej drukarni (w 1840 r.). Zawodu drukarza uczył się w Przemyślu w drukarni Jana Gołębiowskiego. W Rzeszowie

prowadził drukarską działalność usługową i nakładową, drukował m.in. edycje podręczników.

175. rocznica śmierci

220. rocznica urodzin

11 X 1940 Urodził się w Zmysłówce koło Leżajska **EMIL POLIT** (zm. 4 I 2024 w Rzeszowie), malarz, studiował w Krakowie na Akademii Sztuk Pięknych na wydziale malarstwa i grafiki, był członkiem Związku Polskich Artystów Plastyków i Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych w Przemyślu. Jest twórcą polichromii w katedrze rzeszowskiej oraz wielu obrazów o tematyce religijnej. Został pośmiertnie odznaczony za zasługi w działalności artystycznej i twórczej Złotym Krzyżem Zasługi.

85. rocznica urodzin

14 X 1965 Zmarł **STANISŁAW RYMAR** (ur. 3 II 1886 w Haczowie k. Brzozowa), działacz społeczno-oświatowy, publicysta, regionalista, twórca Narodowej Demokracji, założyciel Związku Haczowiaków. Autor artykułów historycznych, społeczno-gospodarczych, ustrojowych i oświatowych dotyczących bibliotek oraz organizacji oświaty, autor publikacji z zakresu dziejów wsi, m.in. *Z przeszłości Haczowa*, monografii *Haczów, wieś ongiś królewska 1350–1960*, *Wieś polska od zniesienia pańszczyzny do dni dzisiejszych*.

60. rocznica śmierci

15 X 1850 Urodził się **EDWARD FRANCISZEK ARVAY** (zm. 23 III 1926 w Rzeszowie), księgarz, drukarz i wydawca, redaktor, bibliofil i pasjonat antyków. Doświadczenie zawodowe zdobywał w Warszawie w firmie Gebethner i Wolff. Po powrocie do Rzeszowa otworzył własną księgarnię i skład nut. Wydawca „Tygodnika Rzeszowskiego” i „Głosu Rzeszowskiego”. Zaangażowany w działalność m.in. Towarzystwa Muzyczno-Śpiewaczego „Lutnia”, Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” i Towarzystwa Kasynowego.

175. rocznica urodzin

22 X 1860 Urodził się we Wzdowie, gm. Haczów k. Brzozowa **ADAM JAN KANTY OSTASZEWSKI** herbu Ostoja (zm. 4 III 1934), naukowiec i wynalazca, doktor prawa i filozofii, poeta, architekt, pionier polskiej awiacji, członek Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Wynalazca silnika odrzutowego, konstruktor obserwatorium astronomicznego, posługujący się ponad dwudziestoma językami obcymi, właściciel Wzdowa.

165. rocznica urodzin

22 X 1885 Urodził się we wsi Ruda k. Sędziszowa Małopolskiego **STANISŁAW KOT** (zm. 26 XII 1975), historyk kultury, publicysta, polityk, absolwent rzeszowskiego gimnazjum, kierownik Katedry Historii Kultury UJ, współtwórca i redaktor serii „Biblioteka Narodowa”, rocznika „Reformacja w Polsce”, członek Polskiej Akademii Umiejętności i Towarzystwa Naukowego we Lwowie,

autor licznych prac naukowych, w tym wciąż wznawianej *Historii wychowania*.

140. rocznica urodzin

50. rocznica śmierci

LISTOPAD

- 1 XI 2020 Zmarł w Lesku **JANUSZ SZUBER** (ur. 10 XII 1947 w Sanoku), poeta, eseista, felietonista, zadebiutował w Sanoku w 1994 r. na łamach „Tygodnika Sanockiego”, gdzie opublikowano teksty wybrane z zestawu pt. *Apokryfy i epitafia sanockie*, członek Stowarzyszenia Pisarzy Polskich, autor tomów wierszy, m.in. *Las w lustrach*, *Śniąc siebie w obcym domu*, *Okrągłe oko pogody*.
5. rocznica śmierci
- 1 XI 1890 Urodził się w Radomyślu n. Sanem **JAN WIKTOR** (zm. 17 II 1967), powieściopisarz, publicysta, dziennikarz, znany jako piewca piękna Pienin, w powieściach ukazywał nędzę wsi podgórskiej, *Orka na ugorze*, niedolę chłopskiej emigracji zarobkowej, *Wierzby nad Sekwaną*, autor relacji z podróży, szkiców, wspomnień.
135. rocznica urodzin
- 27 XI 1965 Zmarł **JAN BIELATOWICZ** (ur. 16 XI 1913 w Nisku), prozaik, poeta, krytyk literacki, bibliograf, publicysta, działacz polityczny. W czasie II wojny światowej za działalność konspiracyjną został aresztowany i osadzony w obozie pracy, skąd zbiegł. Redaktor „Kurierza Polskiego”, adresowanego do środowisk polskich na Bliskim Wschodzie, żołnierz 3. Batalionu Strzelców Karpackich, uczestnik walk o Tobruk i Monte Cassino. Po wojnie osiadł w Anglii, gdzie redagował czasopisma katolickie m.in. „Gazetę Niedzielną”, współpracował z Radiem Wolna Europa. Autor wspomnień, gawęd, poezji m.in. *Gaude Mater Polonia*. *Gawęda*, *Azja i Afryka*. *Antologia poezji polskiej na Środkowym Wschodzie*.
60. rocznica śmierci
- 29 XI 1930 Urodziła się **BOŻENA NIŻAŃSKA** (zm. 13 XII 1999), choreografka, reżyserka widowisk folklorystycznych, animatorka kultury muzycznej w Rzeszowie i regionie, popularyzatorka kultury na terenie kraju i za granicą. Założycielka zespołów pieśni i tańca m.in.: „Bandoska”, „Resovia Saltans”, „Rudki”, „Uśmiech”. Współtwórczyni Studia Operowego w Rzeszowie. Organizatorka wielu ogólnopolskich i międzynarodowych turniejów tanecznych, także Światowego Festiwalu Polonijnych Zespołów Artystycznych.
95. rocznica urodzin

GRUDZIEŃ

- 4 XII 1980 Zmarł w Rzeszowie **ANDRZEJ GALAR** (ur. 20 X 1923), architekt, urbanista, rysownik, fotograf, filatelista, pracownik merytoryczny Wojewódzkiego Zarządu Architektoniczno-Budowlanego przy prezydium WRN w Rzeszowie i Wojewódzkiej Pracowni Urbanistycznej, a następnie Miastoprojektu w Rzeszowie. Autor znanych projektów, m.in. osiedla domków jednorodzinnych w Ustrzykach Dolnych, domu Ogniska Muzycznego w Dębicy, kościołów we Wrzawach i Ulanicy oraz Sanktuarium NMP w Chmielniku.
45. rocznica śmierci
- 10 XII 1805 Urodziła się **AMELIA ZAŁUSKA z OGIŃSKICH** (zm. 5 IX 1858), kompozytorka, poetka, malarka, córka znanego kompozytora Michała Kleofasa Ogińskiego i Marii Neri, śpiewaczki. Wraz z mężem założyła uzdrowisko w Iwonicz-Zdroju, autorka projektów zabudowań uzdrowskich, zakładu kąpielowego, budynków dla kuracjuszy, zabudowań usługowych i całej infrastruktury.
220. rocznica urodzin
- 13 XII 1885 Urodził się w Kraczkowej **ks. JAN KWOLEK** (zm. 20 V 1958 w Przemyślu), ksiądz katolicki, historyk, archiwista, absolwent rzeszowskiego gimnazjum, Uniwersytetu Lwowskiego i Wyższego Seminarium Duchownego w Przemyślu, gdzie następnie pełnił funkcję profesora prawa kanonicznego. Początkowo katecheta, później dyrektor przemyskiego Archiwum Diecezjalnego, pracownik Kurii Biskupiej w Przemyślu, gdzie był m.in. kanclerzem, współorganizator i wiceprezes Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Przemyślu. Prowadził badania naukowe z historii Kościoła i prawa kanonicznego, autor wielu cennych prac naukowych.
140. rocznica urodzin
- 21 XII 1890 Urodził się w Krośnie **JAN KONSTANTY DĄBROWSKI** (zm. 17 VII 1965), historyk, profesor UJ, organizator nauki w Polsce. Kierownik Katedry Historii Średniowiecznej Powszechnej i Polskiej na UJ. W okresie międzywojennym opublikował najważniejsze prace naukowe z dziejów średniowiecza, zwłaszcza XIV w. oraz stosunków polsko-węgierskich: *Ostatnie lata Ludwika Wielkiego*, *Dzieje Polski średniowiecznej*, *Dawne dziejopisarstwo Polskie*. Autor wielu artykułów i rozpraw historycznych w kraju i zagranicą, podręczników szkolnych.
135. rocznica urodzin
60. rocznica śmierci
- 27 XII 1885 Urodził się w Skurowej (koło Brzostka) **JÓZEF JAŁOWY** (zm. 8 II 1954 w Rzeszowie), duchowny rzymskokatolicki, doktor teologii, działacz społeczny, służył jako kapelan w garnizonie wojskowym w Rzeszowie,

organizator parafii Chrystusa Króla w Rzeszowie, gdzie pełnił funkcję pierwszego proboszcza.

140. rocznica urodzin

30 XII 1920

Urodził się w Radziechowie **JULIUSZ ROSS** (zm. w Krośnie 30 IX 1976), historyk sztuki, popularyzator wiedzy o zabytkach sztuki regionu, wykładowca na Wydziale Konserwacji Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, pracownik naukowy UJ, pracownik krakowskiego oddziału PAN. Współtwórca Krośnieńskiego Muzeum Regionalnego oraz katalogu zabytków sztuki Krosna, których zarys dziejów i stan obecny zamieścił w książce *Ziemia krośnieńska*, autor m.in. *Studiów z dziejów Jasła i powiatu*, *Z przeszłości Rymanowa Zdroju*, *Dawnej architektury Iwonicza Zdroju i jej walorów estetyczno-historycznych*, współautor monografii *Krosno. Studia z dziejów miasta i regionu*.

105. rocznica urodzin

BIBLIOGRAFIA

1. *Almanach podkarpacki 2000*. Red. J. Szkutnik, J. Świeboda. Rzeszów: Akces, 1999.
2. Antosik W., *Słownik wiedzy o kulturze*. Warszawa: Wydawnictwo Arkady, cop. 2009.
3. *Artyści Polski południowo-wschodniej: 1950–2000*. Pod red. J. Nowaka, P. Rędziniaka. Rzeszów ; Jarosław: Biuro Wystaw Artystycznych, 1999.
4. Choińska-Mika J., Dzięgielewska J., Maciszewski J., *Encyklopedyczny słownik historii Polski*. Warszawa: Polska Oficyna Wydawnicza, 1999.
5. Czarnota M., *Patroni przyszłych rzeszowskich ulic*. Rzeszów: Urząd Miasta Rzeszowa, 2006.
6. *Encyklopedia PWN w trzech tomach. T. 1–3*. Red. A. Dyczkowski [i in.]. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2001.
7. *Encyklopedia Rzeszowa*. Red. Z. Budzyński. Rzeszów: Mitel, 2004.
8. *Epoki i kierunki w kulturze: sztuka, literatura, muzyka, teatr i film*. Red. M. Wilińska, B. Działoszyński, A. Rossa. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2008.
9. Fudala E., Helwin W., *Historia Starego Cmentarza w Rzeszowie*. Rzeszów: Pobitno Oficyna, 2009.
10. Gacek J., *Honorowi obywatele miasta Rzeszowa*. Rzeszów: Libri Ressovienses, 1998.
11. Gazda G., *Słownik europejskich kierunków i grup literackich XX wieku*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2009.
12. Górny G., *Leksykon literackich laureatów Nagrody Nobla*. Kraków: Zebra, 1993.
13. Helwin W., *Stary Cmentarz w Rzeszowie 1792–1909*. Rzeszów: Stowarzyszenie Opieki nad Starym Cmentarzem w Rzeszowie im. Włodzimierza Kozło, 2002.
14. Kanik J., *Nasza galeria zasłużonych. Cz. 1*. Rzeszów: Tow. Przyjaciół Rzeszowa, 2007.
15. Kanik J., *Sylwetki rzeszowian*. Rzeszów: Towarzystwo Przyjaciół Rzeszowa, 2009.
16. Kanik J., Małek R., Rusznica S., *Sylwetki rzeszowian. Cz. 2*. Rzeszów: Wydawnictwo Towarzystwa Przyjaciół Rzeszowa, 2011.
17. *Literatura polska XX wieku. Przewodnik encyklopedyczny PWN*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2000.
18. *Literatura polska: epoki literackie, prądy i kierunki, dzieła i twórcy*. Red. B. Kaczorowski. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2007.
19. *Malarstwo Polski południowo-wschodniej 1900–1980*. Oprac. W. Banach. Rzeszów: Biuro Wystaw Artystycznych, 1982.
20. *Muzyka: kompozytorzy i wykonawcy, prądy i kierunki, dzieła* [red. nac. Encyklopedii PWN B. Kaczorowski]. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2007.
21. *Nowa encyklopedia powszechna PWN. T. 1–8*. Red. W. Baturo. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2004.

22. *O patronach rzeszowskich ulic*. Red. M. Jarosińska. Rzeszów: Muzeum Okręgowe w Rzeszowie, 1994.
23. Pietrkiewicz W., *Wybitni ludzie Podkarpacia*. Krosno: Wojewódzka Biblioteka Publiczna, 1988.
24. Pietrkiewicz W., *Znane i nieznanne kobiety Podkarpacia*. Krosno: Wojewódzka Biblioteka Publiczna,
25. Potocki A., *Słownik biograficzny Żydów z Podkarpackiego*. Rzeszów: Wydawnictwo Carpathia, 2010.
26. Ruszel K., *Leksykon kultury ludowej w Rzeszowskiem*. Rzeszów: Muzeum Okręgowe,
27. Słabczyński T., *Encyklopedia odkryć i odkrywców*. Warszawa: Globograf, 2004.
28. *Słownik historyków polskich*. Red. M. Rosińska-Jackl. Warszawa: Wiedza Powszechna, 1994.
29. *Słownik pisarzy polskich*. Red. E. Zarych. Kraków: Krakowskie Wydawnictwo Naukowe, 2008.
30. *Słownik pisarzy rosyjskich*. Red. F. Nieuważny. Warszawa: Wiedza Powszechna, 1994.
31. *Słownik pisarzy świata*. Red. J. Maślanka. Kraków: Krakowskie Wydawnictwo Naukowe, cop. 2008.
32. Stanisław T., *Wybitne postacie Rzeszowszczyzny*. Rzeszów: Urząd Wojewódzki, 1984.
33. Świstak Z., *Słownik biograficzny znanych postaci Jasła i regionu*. Tuchów, 1998.
34. Świstak Z., *Słownik biograficzny znanych postaci Jasła i regionu. Suplement*. Tuchów, 2000.
35. *Ta ziemia była ich domem*. Red. W. Chmura. Ropczyce: Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna, 2006.
36. Zając E., *Obywatele Honorowi Królewskiego Wolnego Miasta Sanoka*. Sanok: Miejska Biblioteka Publiczna im. Grzegorza z Sanoka, 2002.

WYKORZYSTANE ŹRÓDŁA ELEKTRONICZNE I BAZY DANYCH

Akademia Polskiego Filmu [on-line].

<https://akademiapolskiegofilmu.pl/pl> [dostęp: 30.09.2024]

Encyklopedia PWN [on-line].

<https://encyklopedia.pwn.pl/> [dostęp: 30.09.2024]

Krośnieńska Baza Informacji Regionalnej. Twórcy związani z regionem [on-line].

<http://kbir.krosno.pl/tworcy.php> [dostęp: 30.09.2024]

Muzeum Powstania Warszawskiego. Spis powstańczych biogramów [on-line].

<https://www.1944.pl/powstancze-biogramy.html> [dostęp: 30.09.2024]

Nowa Panorama Literatury Polskiej [on-line].

<https://nplp.pl/> [dostęp: 30.09.2024]

Patroni Przemysłowych ulic [on-line]. <http://pbp.webd.pl/wydawnictwa/patroni/patroni/htm/mapa.htm>
[dostęp: 30.09.2024]

Podkarpacka Historia [on-line].

<https://www.podkarpackahistoria.pl/> [dostęp: 30.09.2024]

Portal Culture.pl [on-line].

<https://culture.pl/pl> [dostęp: 30.09.2024]

Patroni Roku 2025 [on-line]. Senat

<https://www.senat.gov.pl/aktualnoscilista/art,16516,patroni-roku-2025.html> [dostęp 18.11.2024]

Sanocka Biblioteka Cyfrowa [on-line].

<https://sanockabibliotekacyfrowa.pl/dlibra> [dostęp: 30.09.2024]

Serwis informacyjny Parlamentu Europejskiego [on-line].

<http://www.europarl.europa.eu/portal/pl> [dostęp: 30.11.2024]

Serwis informacyjny Polskiego Komitetu ds. UNESCO [on-line].

<http://www.unesco.pl/> [dostęp: 30.09.2024]

Serwis informacyjny Unicef w Warszawie. Ośrodek Informacji ONZ w Warszawie [on-line].

<http://www.unicef.org.pl/> [dostęp: 30.09.2024]

Tekstowa Kartoteka Osobowa Przemyslan [on-line].

<http://www.pbp.webd.pl/tkop/> [dostęp: 30.09.2024]

Wikipedia. Wolna encyklopedia [on-line].

<https://pl.wikipedia.org/wiki/Wikipedia> [dostęp: 30.11.2024]

Bieszczadzki Uniwersytet Ludowy

<https://bieszczadzkiul.pl/kobiety-bieszczadow/> [dostęp: 30.11.2024]

Opracowano w Dziale
Instrukcyjno-Metodycznym
Wojewódzkiej i Miejskiej
Biblioteki Publicznej
w Rzeszowie.

Rzeszów, 2024 r.

